

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Cursus Theologico-Moralis

Ad usum Tyronum elucubratus, Et in Quotidianis Prælectionibus
Quoad ea, quæ Moralis Theologia disputat De Sacramentis, & Censuris

Viva, Domenico

Patavii, 1723

Quæstio V. De Integritate Confessionis.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40650

rea, sive aurea. Alii vero cum Vasq., Lug., Tambur., dicunt esse grave; quia in tali casu non fateretur peccatum quod fecit, sed quod non fecit.

Demum adverto, quod si quis ex ignorantia confessus sit peccatum pure putatum, & deinde deprehendat

vere non esse commissum, aut si confessus sit, se peccasse decies, & deinde deprehendat, bis tantum peccasse, non tenetur in nova confessione id aperire, quia, ut ait Bonac., hoc non esset se accusare, sed excusare. Et hæc satis de hac questione.

QUÆSTIO V.

De integritate Confessionis.

Seorim de hac conditione agendum, quoniam plura scitu digna ea continent. Et primo quæremus, quid sit integritas materialis, quid formalis? & quanam diligentia examinis requiratur, ut fiat integra Confessio? Secundo agemus de integritate Confessionis ex parte circumstantiarum, ubi examinabimus specialia dubia circa singulas circumstantias. Postmodum de integritate quoad numerum peccatorum; Tum de causis excusantibus ab integritate materiali. Demum quando, & quomodo repetenda sit Confessio?

ARTICULUS I.

De diligentia examinis ad integritatem confessionis requisita.

- I. *Quid sit confessio materialiter, quid formaliter integra?*
- II. *Non excusatur ab integritate materiali confessio, qui culpabiliter negligit examen diligens.*
- III. *Unde dignosci solet, an examen fuerit diligens, necne?*
- IV. *Quandonam repetenda confessio, qua ex defectu examinis diligens non fuit materialiter integra?*
- V. *Num sint audiendi Rustici, qui sine pravio examine ad confessionem accedunt?*

I. Certum est primo, Confessionem Sacramentalem dupliciter posse esse integram, materialiter, & formaliter. Habet Confessio inte-

gritatem materialem, quando omnia peccata post Baptismum commissa, & alias non rite confessa, cum suis circumstantiis, saltem mutantibus speciem, uni, eidemque confessario aperiuntur: Habet vero integritatem formalem, quando habet omnia requisita ad validitatem, & formam Sacramenti, quamvis non aperiuntur in ea omnia peccata, quia iusta de causa possunt aliqua reticeri: Plurimi enim casus dantur, in quibus adeit iusta excusatio non aperiendi uni, eidemque Confessario omnia peccata, & consequenter non faciendi confessionem integram materialiter, hoc est integram quoad totam materiam remotam peccatorum; sed eam dimidiandi, confitendo aliqua uni, aliqua alteri confessario.

Certum est secundo, confessionem Sacramentalem debere esse, per se loquendo, materialiter integram. Quod constat, tum ex institutione hujus Sacramenti facta per modum iudicii;

L 2 quo-

quomodo enim possit ferri iudicium de causa incognita? Tum ex definitione Trident., quod can. 5. hæc habet: *Si quis dixerit, necessarium non esse confiteri omnia, & singula mortalia, quorum memoriam cum debita, & diligenti, præmeditatione habeatur, etiam occulta, & circumstantias, quæ peccati speciem mutant, anathema sit.* Per accidens tamen sufficit aliquando sola integritas formalis, quando quis ab integritate materiali ob iustam causam excusatur. Etenim, ut bene Suar. disp. 23., cum Sacramentum hoc institutum sit in remedium hominum imbecillorum, & humana imbecillitas non toleret semper integritatem materialem, vel quia peccata memoria excidunt, vel quia destitutus sensibus non potest Confessionem proficere, vel quia damnum grave rationaliter aliquando timetur a confessione peccatorum, ideo satis est integritas etiam formalis; quamvis in solo casu necessitatis vel physicae, vel moralis excusantis a materiali integritate.

Unde sequitur, non excusare ab integritate materiali ignorantiam, & negligentiam graviter culpabilem; quia qui tenetur omnem materiam remotam, seu omnia peccata confiteri, tenetur etiam illorum ignorantiam abigere, quantum potest: Ex quo etiam sequitur, debere præmitti examen diligens a penitente, ut constat ex can. citat. Trident.; Et ratio a priori ex Suar. disp. 22. sect. 11. est; quia qui præcipit finem, præcipit media necessaria ad finem; ergo cum Christus Dominus præcipiat confessionem omnium mortalium, & ad hanc, moraliter loquendo, necessarium sit diligens examen, præcipitur consequenter a Christo Domino hoc diligens examen; Unde solum ignorantia invincibilis, quæ superari non potest ab examine diligenti, excusat a materiali integritate.

III. Quæritur primo; Quanta debeat esse diligentia examinis?

Respondeo, debere ex variis circumstantiis judicari, scilicet ex capacitate penitentis, ex consuetudine peccandi, ex diuturnitate temporis, &c., unde non eadem omnibus mensura diligentia taxatur; Hoc sane certum est, levissimam diligentiam non sufficere, nec maximam exigi; imo nec esse consulendam; cum sæpe anxietatem inducat, & tædium novæ Confessionis, & aliquando etiam desperationem; Unde Sor. negat, necessarium esse, ut penitens peccata scribat, vel quando ea committit, vel quando ea recogitat, credens se aliqui obliturum: Quare moralis tantum, & humana diligentia requiritur, quam adhibere solent communiter homines in re gravi, quæ maxime illis cordi est; ita tamen ut Sacramentum ex diligentia examinis non reddatur nimis onerosum, & grave, ut advertit Lugnum. 590. Hinc esto verum sit, quod si quis diligentius se examinaret, adhuc plura peccata reperiret, non proinde tenetur ad hanc exquisitissimam diligentiam, sed solum ad humanam, & moralem.

Universim autem ad dignoscendum, quandonam confessio fuit graviter culpabilis ex defectu examinis, hæc regula assignari solet. Si quis examinando diligentius conscientiam reperit plura esse peccata, quorum erat oblitus, quam ea, quæ confessus est, potest sibi persuadere, quod non præmiserit examen debitum, atque adeo quod confessio illa fuerit ex defectu examinis insufficientis.

IV. Quæritur secundo; An confessio materialiter non integra ex gravi defectu examinis sit invalida, & consequenter repetenda?

Respondeo, Sor., Cajet., Dian. 2. part. tract. 17. resol. 31. docere esse validam; quia putant, in tali casu da-

dari Sacramentum validum, & informe ex defectu doloris de tali culpa, quæ non advertitur. Sed communius docent, huiusmodi confessionem esse sacrilegam, invalidam, & repetendam; quia pœnitens advertere solet ad negligentiam culpabilem examinis.

Equidem distinguo; Si pœnitens doleat de peccatis ex motivo universalis, & non advertat ad hanc culpam, quam commisit in examine, certe suscipit Sacramentum validum, & formatum, nec est repetenda talis confessio; sed solum aperiendum est illud peccatum, quando illius recordabitur; At Sacramentum esset validum, & informe, si dolor non esset ex motivo universalis. Quod si pœnitens ad talem culpam advertat, & non præmittat examen debitum, Sacramentum erit invalidum, & confessio sacrilega, ac repetenda, cum pœnitens careat voluntarie dolore debito.

V. Quæritur ultimo; An Rustici, qui sine prævio examine ad confessionem accedunt, sint audiendi?

Respondeo, regulariter loquendo non esse audiendos; quia ex Trident. cap. 5. exigitur, ut pœnitens confiteatur, postquam diligentius se excuserit, & conscientiam finis omnes, & latebras exploraverit. Verum quando confessor est adeo expertus, ut sciat radicatus a Pœnitente peccata omnia eruere, & in memoriam revocare, eo saltem crasso modo, quo ipse pœnitens faceret, si suam moralem diligentiam adhiberet, possunt ex Vasq., Leand., Lug. audiri.

ARTICULUS II.

De integritate Confessionis quoad circumstantias peccati.

- I. Explicanda sunt in confessione etiam circumstantia morales peccatorum, quæ sunt septem celebri versiculo comprehensa.
- II. Singula ista circumstantia seorsim exponuntur.
- III. Circumstantia morales mutantis peccati speciem in confessione aperienda quanam sint?
- IV. Quid si aut Pœnitens, aut Confessorius ignoret has circumstantias discernere?
- V. Num debeat semper circumstantia mutans speciem per modum circumstantia aperiiri; An possit etiam per modum novi peccati?
- VI. Probabiliter non datur obligatio aperiendi circumstantias aggravantes culpam notabiliter, si speciem non mutant.
- VII. Tenetur Pœnitens respondere, si de quantitate furti interrogetur a Confessorio.
- VIII. Nec datur obligatio confitendi circumstantias minuentes, nisi quando peccatum ratione talis circumstantia ad aliam speciem transferatur, aut de mortali evadat veniale.
- IX. Explicatur, quando actus plurimum preceptorum violationis contineat in se plures specie malitias in Confessione aperiendas.

I. **P**Ræmissimus ex Trident., non solum confitenda esse omnia mortalia, sed etiam circumstantias, quæ peccati speciem mutant. Dicitur autem circumstantia id, quod accidentaliter circumstat actum humanum, qui principalem habet speciem ex suo objecto vel bono, vel malo. Porro
cir-

circumstantia peccati alia est physica, ut si quis occidat hominem gladio, vel fuste, vel veneno; Alia vero est circumstantia moralis, quae scilicet in genere moris mutat speciem peccati; ut si quis occidat laicum, vel clericum. Ex Trident. obligamur ad confitendas circumstantias non physicas, sed morales peccatorum; ut constat ex ratione, quam idem Trident. tradit cap. 5.; quia scilicet Confessarius est Medicus simul, & Iudex, & nisi morales circumstantias peccatorum poenitens confiteatur, non poterit de gravitate peccati recte iudicare, nec poenam debitam injungere, nec aptum remedium applicare.

II. Communiter septem enumerari solent circumstantiae, illo versiculo comprehensae.

Quis, Quid, Ubi, Quibus auxiliis, Cur, Quomodo, Quando.

Circumstantia, *Quis*, statum indicat, & conditiones poenitentis, ut si sit clericus, aut uxoratus, aut habens votum, aut habens impotentiam adimplendi praecipuum.

Circumstantia, *Quid*, explicat ipsum peccatum, ejusque conditiones, videlicet quantitatem, & qualitatem; Verbi gratia, quantam rem furatus sit, & qualem. An scilicet rem Sacram? &c., si fornicatus sit, an cum conjugata, vel cum consanguinea, &c. Etenim persona, cum qua peccatur, est pars materiae illius peccati, & ideo sub circumstantia, *Quid* comprehenditur; sub qua etiam juxta satis communem opinionem comprehenditur effectus externus secutus ex peccato; Verbi gratia, damnificatio ex vulnere inflictio, mors ex veneno propinato; homicidium ortum ex ebrietate, &c. Licet Dian. part. I. tract. 7. resol. 74. cum Vasq., Suar., Lug., aliisque probabiliter putet, effectum secutum ex peccato commissio, quamvis in causa volitum, non esse in

confessione explicandum, quia non est novum peccatum; Inconscus tamen est apud Doctores, actum externum exponi debere in confessione; quamvis non addat malitiam supra actum internum, cum ea sit praxis Ecclesiae; Quare qui inflixit alteri vulnus lethale, ex quo sequitur mors, non sufficienter exponit peccatum dicendo, se habuisse animam vulnerandi lethaliter; licet probabiliter satis sit dicere, vulneravi aliquem lethaliter, non explicando mortem deinde sequutam; Nisi forte ratione censurae annexae debeat explicari; Et ratio est, quia effectus externus non censetur facere unum moraliter cum actu peccaminoso, sicut actus externus; unde potest accidere, ut qui aliquem vulneravit lethaliter, doleat de peccato, & sit in gratia, quando deinde sequitur mors. Praeterea actus externus si minus formaliter, est certe denominative liber ab actu interno, & ideo denominatur peccaminosus. Secus vero effectus peccati, qui quando contingit, nec formaliter, nec denominative tunc est liber.

Circumstantia *Ubi*, significat Locum, scilicet Sacrum, aut publicum, &c. *Quibus auxiliis*, appellat causas peccati, an cum complice, an ope Daemonis, &c. *Cur*, ostendit finem malum, ob quem peccasti. *Quomodo* appellat modum accidentalem, seu non per se conjunctum cum peccato; ut si furatus sis cum violentia, unde sit rapina, si ex consuetudine, ex conscientia erronea, ex passione, ex contemptu, cum inadvertentia, cum scandalo, &c. Ad modum etiam reducitur intensio actus, verbi gratia, odii, vel delectationis morosa, &c. quae licet per unicum instans duret, adhuc dicitur morosa, eo quod non transeat ad desiderium, & ad opus externum. Demum circumstantia, *Quando*, appellat tempus; verbi gratia,

an die festo laboraveris, &c. significat etiam durationem actus, verbi gratia, odii, omissionis restitutionis, &c. His explicatis

III. Quæritur primo; Quænam circumstantiæ dicantur mutare speciem?

Respondeo, tunc circumstantiam dare actui humano speciem aliquam malitiæ, quando per illam actus opponitur rectæ rationi, seu virtuti alicui obliganti sub gravi: Tunc vero circumstantia mutat speciem peccati, quando per illam actus habet novam, & specialem aversionem a recta ratione; & opponitur diversæ virtuti ab illa, cum qua prius opponebatur; Exempli gratia, Titius cognoscit non suam, hic actus habet ex circumstantia personæ oppositionem cum castitate obligante sub gravi, ne quis cognoscat non suam; & ideo peccat contra castitatem: Quod si Titius cognoscat alienam, seu conjugatam, contrahit per hanc circumstantiam novam alteram speciem malitiæ; quia sic violat etiam præceptum justitiæ obligans sub gravi; cum utatur uxore aliena, invito domino; Et quamvis consentiente marito cum illa peccet, adhuc peccat contra sanctitatem status matrimonialis, & contra reverentiam debitam Sacramento, & injuriam irrogat proli, adeoque peccatum multiplicis malitiæ commisit; Unde non sufficit dicere in hoc casu, Fornicatus sum; ut constat ex thesi 50. proscrip̃ta ab Innoc. XI., sed oportet explicare circumstantiam conjugatæ, non quidem ob injuriam, quæ irrogatur Marito, sed ob injuriam quæ irrogatur proli, & ipsi Sacramento, ac statui Matrimoniali. Item si Titius fureretur rem sacram, talis operatio non solum opponitur virtuti justitiæ, sed etiam virtuti religionis; Et ideo non satis est dicere, furatus sum: Idem dicas, si quis occidat Sacerdo-

tem, vel Parentes; non enim solum peccat contra justitiam, sed etiam contra religionem, occidendo Sacerdotem; & contra pietatem, occidendo Parentes.

IV. Hic tamen advertendum, quod quia apud Doctores in innumeris casibus in controversiam vertitur, num aliqua circumstantia mutet speciem peccati; idcirco rusticis has doctrinas ignorantibus expedit quod aperiant peccatum, prout est commissum, explicando illas circumstantias, quæ naturæ lumine videntur esse notabiles, relinquendo Confessario judicare, quale peccatum illud sit, & contra quam virtutem. Quod si ne Confessarius quidem sciat ea discernere, tunc solus confessarius peccabit, si ex crassa ignorantia id ignoret; secus vero, si inculpabiliter, vel ob perplexitatem, vel ob rei confessæ difficultatem. Pœnitens tamen abunde satisfecit suæ obligationi.

Ex dictis sequitur primo, esse in confessione explicandam circumstantiam, quæ mutat peccatum de veniali in mortale; Verbi gratia, si quis mentiatur, ut Bertam ad malum inducat; mendacium enim est contra veracitatem, & intentio inducendi ad malum Bertam est tum contra charitatem, tum etiam contra castitatem; Et si sit conjugata, est etiam contra justitiam, &c. Eodem modo, si quis furatus est rem gravem, debet id aperire, quia circumstantia illa gravis quantitatis licet non mutet speciem peccati relate ad objectum; at mutat speciem peccati, transferendo illud de veniali in mortale. Etenim peccatum veniale, & mortale, in quantum sunt offensæ Dei, plusquam specie differunt, & solum analogice conveniunt, ex D. Th., & aliis communiter.

Sequitur secundo, quod, si quis hujusmodi circumstantias ex oblivione, aut

aut ignorantia omiserit, teneatur illas in nova confessione aperire. Ita communiter Doctores apud Suar. disp. 22. sect. 2., non secus ac peccata in una Confessione oblita, quando memoriae occurrunt in alia Confessione subjicienda sunt clavibus; ut constat ex thesi XI. ab Alex. VII. confixa.

V. Rogabis tamen; Num circumstantia mutans speciem confitenda sit per modum circumstantiae; an sufficiat illam confiteri per modum peccati? Verbi gratia, si quis furatus est rem sacram, debetne dicere, commisi furtum Sacrilegum, an vero potest dicere, commisi furtum, & commisi Sacrilegium? Item, si quis habens votum castitatis fornicatus est, potestne dicere, Fornicatus sum, & fregi votum in materia gravi? Vel si furatus sit ad adulterandum, potestne dicere, furatus sum, & habui intentionem adulterandi?

Respondeo, aliquando nullatenus posse explicari circumstantiam, nisi per modum circumstantiae; ut si quis occidat Sacerdotem, vel vim inferat puellae, &c., non potest in his casibus explicare circumstantiam, nisi per modum circumstantiae, eo quod, si occisor Sacerdotis dicat, Commisi homicidium, & feci Sacrilegium, non explicat speciem Sacrilegii, &c. Quando vero potest explicari circumstantia per modum peccati, ut in casu adducto de eo, qui habens votum castitatis fornicatus est, putat Suar. loc. citat. cum Sylv., quod possit confiteri, dicendo, fornicatus sum, & fregi votum in re gravi, eo quod quamvis tale peccatum sit physice unum, est tamen moraliter duplex; & sic potest proponi, quasi essent duo peccata. Usus tamen, & communis modus confitendi est contrarius, ut experientia constat; ne videlicet existimet iudex, non unico, sed duplici actu utramque malitiam contractam

esse, Quare in eo tantum casu id permitterem cum Tambur., quando scilicet poenitens oblitus est circumstantiam mutantem speciem, quae potest deinde explicari, non explicato peccato jam confesso: Verbi gratia, si quis furatus est ad mœchandum, & solum confessus est peccatum furti, potest deinde, quando recordatur circumstantiae, dicere, habui intentionem mœchandi; quia sic non inferatur, quod duo peccata commiserit, sicuti si in eadem confessione illa divideret. Et idem dicendum de peccatis continentibus plures numero malitias; Verbi gratia, si quis uno ictu occidit duos homines, non potest in eadem confessione dicere, feci homicidium, & deinde addere, Occidi alterum hominem; Quod si in prima confessione ex oblivione, vel ignorantia dixit, Occidi unum hominem, potest in altera confessione iterum dicere, Occidi hominem, confitendo homicidium alterius hominis.

VI. Quæritur secundo; An non solum circumstantiae mutant speciem, sed etiam notabiliter aggravantes intra eandem speciem aperiendae sint in confessione? Verbi gratia, si quis commisit furtum in magna quantitate, si peccavit coram Sanctissimo exposito, si contra vehementissimam inspirationem, vel firmissimum propositum, &c.

Respondeo, pro utraque sententia esse Auctores, & rationes magni ponderis: pro parte negativa D. Th., Vasq. Lug., Paludan., & alios quamplures: pro affirmativa Suar. Con., Cajet., Victor. Utraque proinde sententia communiter censetur esse probabilis, & quidem etiam practice; quia sententiae istae non spectant ad valorem Sacramenti, ita ut teneamur sequi tutiorem.

Qui negat obligationem confitendi circumstantias aggravantes, in eo ni-

titur; quia Trident. cap. 5. docet, necessario confitendas circumstantias mutantes speciem, nulla facta mentione de circumstantiis aggravantibus; Unde ne dicamus, mutilum fuisse Trident. in re tanti momenti, dicendum, obligationem confitendi circumstantias aggravantes non esse nobis a Christo Domino impositam. Præterea, quia esset grave onus, omnes huiusmodi circumstantias aperire. Demum ratio a priori est, quia Christus Dominus præcepit tantum confessionem omnium mortalium; sed qui tantum circumstantias mutantes speciem, & numerum peccatorum explicat, confitetur omnia mortalia secundum propriam quidditatem eorum; ergo obligationi a Christo Domino impositæ satisfacit.

Qui vero asserit, esse confitendas, in eo nititur; quia propter eandem rationem, propter quam Trident. docet, aperiendas esse circumstantias mutantes speciem, aperiendæ sunt etiam aggravantes; quia scilicet Sacramentum hoc institutum est per modum iudicii; Iudici autem non solum delictum, sed etiam delicti gravitas debet innotescere, ut possit debitam pœnam injungere, & aptam medicinam applicare.

Dico equidem primo; Sanum consilium est in praxi, etiam circumstantias aggravantes fateri, & spectata ratione ab intrinseco, probabiliorem esse sententiam Suar. obligantem; Quia scilicet Confessarius ex Trident. debet recte censere, seu iudicare, non solum de crimine, sed etiam de criminis gravitate; Quis autem non videat, gravius notabiliter esse, verbi gratia, furtum mille aureorum, quam unius aurei? ergo debet circumstantia illa aggravans aperiiri, ut possit de illa Iudex recte censere. Quamvis autem Trident. solum definiat, esse aperiendas circumstantias mutantes speciem,

Pars VI.

& de aliis præscindat, id ex eo est, ut habet Suarius, quia Trident. voluit statuere dumtaxat, quæ erant omnino certa apud Theologos, & præscindere ab iis, quæ apud Theologos erant dubia, ut est obligatio confitendi circumstantias aggravantes.

Dico secundo; Probabilis etiam est, & in praxi tuta sententia D. Th., & Vasq. deobligans. Ratio est, quia communiter Doctores docent, in dubio lætæ legis nullam esse obligationem servandi illam; sed in casu nostro saltem est dubium, an lætæ fuerit a Christo Domino ejusmodi lex confitendi circumstantias aggravantes; ergo ea non obligamur. Præsertim, quia etiam adversarii docent, intentionem, & durationem peccati, sicut etiam circumstantias minuents non esse necessario confitendas; ergo nec universim circumstantiæ aggravantes, (quæ scilicet diversum iudicium pariant, ac non notabiliter diversum) eo quod sunt intra eandem speciem, & quidditatem peccati, atque adeo non pertinent ad substantiam peccati, sed ad id, quod peccato est accidentarium.

VII. Oppones primo, longe gravius est furtum mille aureorum præ furto unius aurei, quam furtum rei sacræ, verbi gratia, relate ad furtum rei non sacræ; aut bestialitas relate ad sodomiam; ergo si tenetur pœnitens aperire has circumstantias mutantes speciem, ut possit Iudex recte censere de gravitate criminum, debet etiam aperire circumstantiam illam aggravantem.

Respondeo, nego antecedens; nam eo ipso, quod peccatum est contra diversam virtutem, eo ipso est secundum substantiam diversum, atque adeo majorem habet gravitatem peccatum, quod non adeo graviter opponitur duplici virtuti, quam peccatum, quod graviter eidem virtuti opponitur. Cæterum eo ipso, quod pœnitens

M tens

tens dicit, se furatum esse rem gravem, statim confessarius habet jus interrogandi de quantitate furti, & pœnitens tenetur respondere, ut rite possit confessarius de gravitate peccati judicare.

Neque dicas; Si non tenetur pœnitens aperire quantitatem furti, aut aliam circumstantiam aggravantem, neque tenebitur respondere confessario interroganti de illa.

Nam universim tenetur pœnitens respondere Confessario interroganti notitiam pertinentem ad rite judicandum, & medendum; Unde damnatur ab Innoc. XI. propositio 58. docens, Non teneri pœnitentem respondere confessario interroganti consuetudinem peccati. Scio, Leand. disp. 8. quaest. ultim. ex Hurtad., Granad., Navar., & aliis docere, quod si pœnitenti constet, nec ratione restitutionis, nec ratione cautionis in futurum indigere se directione, & consilio confessarii, non esse obligatum respondere confessario interroganti quantitatem furti. Verum quia Doctores isti eodem modo loquuntur de consuetudine peccati; idcirco utraque pariter sententia videtur rejicienda. Præterquamquod confessarius interrogare potest pœnitentem, non solum ut possit illum dirigere, ne iterum cadat, & ut restituat, &c., sed etiam ut possit pœnitentiam debitam gravitati furti injungere; ergo tenetur pœnitens juxta communem opinionem confessario interroganti de quantitate furti respondere, etiamsi non indigeat directione, & consilio confessarii.

Oppones secundo; Si qui furatus est decem aureos, posset confiteri furtum grave, non explicando quantitatem furti, pariter qui uno ictu occidit decem homines, posset confiteri, dicendo, commisi homicidium; Nam eodem modo in furto illo decem aureorum continentur decem fur-

ta unius aurei, ac in illa occisione decem hominum continentur decem homicidia.

Respondeo, ex infra dicendis art. 6. non satis esse in tali casu dicere, commisi homicidium, quia non explicaretur peccatum, prout est in se; sufficeret dicere tamen, uno ictu plures homines occidi, non explicando, decemne, an centum fuerint; quia licet tale peccatum decem numero malitias homicidiorum contineret; non tamen contineret decem numero peccata: Nos autem ex Trident. tenemur quidem explicare numerum peccatorum, & circumstantias specie diversas, non vero numerum malitiarum in singulis peccatis contentarum.

VIII. Quæritur tertio; An aperienda sint in confessione circumstantie minuentes?

Respondeo, si circumstantie minuant peccatum intra eandem speciem, probabilius est, non teneri nos ad illas explicandas in confessione. Ita ipse Suarius, qui vult, circumstantias aggravantes esse aperiendas; & communissime Doctores apud Leand. disp. 8. quaest. 5. contra Sor., Scot., Canum, apud Suar. disp. 22. sect. 3. Ratio est, quia confiteri circumstantias minuentes potius deservit ad excusationem, quam ad accusationem. Quod si circumstantie minuant peccatum transfereudo illud ad aliam speciem, certe tenemur circumstantias minuentes aperire: Id autem potest quatuor modis accidere.

Primo, si quod erat mortale ex circumstantia evadat veniale, ut si blasphemaveris ex subito motu, & non plena deliberatione, & advertentia. Secundo, si actus cateroqui malus ratione circumstantie non sit malus; ut si quis occidat hominem in sui justam defensionem, certe non potest in confessione dicere, Occidi hominem, non addendo hanc circumstantiam

tiam minuentem. Tertio, si peccatum, quod ex se habet plures species malitiæ, ratione circumstantiæ non habeat nisi unam; Verbi gratia, si quis occidit Sacerdotem sciens illum esse hominem, sed invincibiliter ignorans esse Sacerdotem, non potest confiteri peccatum, dicendo, Occidi Sacerdotem, faciens se reum homicidii, & Sacrilegii, ubi solum homicidii est reus. Quarto, si actus esset unius speciei, & ratione circumstantiæ evadat alterius speciei moralis longe levioris: Verbi gratia, si quis volens occidere equum alterius, occidat ex ignorantia invincibili hominem, non potest dicere in confessione, Occidi hominem, faciens se reum homicidii, ubi tantum est reus occisionis equi, quam intendebat; Tenetur itaque has circumstantias minuente, utpote mutantes speciem, aperire, quia aliter decideret Judicem in re gravi.

IX. Queritur ultimo; An quilibet actus, qui sit plurium præceptorum violatio, eo ipso plures in se malitias specie diversas contineat? Exempli gratia, fingamus primo, Antonium ex voto obligatum jejunare singulis Sabbatis, si omitat jejunare eo Sabbato, in quo incidit dies Quadragesimæ, Quatuor temporum, & Vigilia Sancti Matthiæ, satisfacit ne dicendo, semel in Quadragesima fregi jejunium? Secundo, fingamus Petrum conjugatum rem habuisse cum Berta alterius viri uxore, satisfacitne dicendo, Rem habui cum conjugata? Tertio fingamus, Titium die dominico, in quo incidit festum Sancti Matthiæ, omisisse sacrum, satisfacitne dicendo, Omisi sacrum in die festo?

Respondeo, tunc solum contrahi malitias specie diversas, in confessione aperiendas, quando actus opponitur diversis virtutibus graviter obligantibus, aut eidem virtuti modo notabiliter diverso; non vero quando

opponitur pluribus præceptis. Quare Titius, qui omisit Sacrum a pluribus præceptis impositum ex eodem motivo virtutis religionis, sufficienter confitetur, dicendo, Omisi sacrum die festo, etiam si in eundem incidat, verbi gratia, dominica, & simul festum Sancti Matthiæ; Contra vero Antonius non integre confitetur, dicendo, fregi semel jejunium in Quadragesima, quia cum ex voto etiam teneretur ad illud jejunium, omisso illius non solum est contra virtutem temperantiæ, sed etiam religionis, quæ graviter obligat ad standum promissis Deo factis: Nec integre confitetur Petrus, dicendo, Habui rem cum conjugata, non explicando se pariter esse conjugatum; tum quia duplicem irrogavit injuriam, alteram suæ uxori, alteram marito Bertæ, ut notat Sanch. lib. 9. de Matrim. disp. 15. tum etiam, quia, ut notat Lug. disp. 16. sect. 5. diversa specie est obligatio, qua quis tenetur non violare suum matrimonium, ac illa, qua tenetur procurare, ne alter violet matrimonium suum.

Hic autem adverte, quod si circumstantia aliqua opponitur quidem diversæ virtuti, sed non graviter obliganti, non est necessario aperienda in confessione, cum non sit nova malitia: Exempli gratia, juxta fatis communem opinionem, si defloratio fiat cum consensu libero, & voluntario fœminæ, non tenetur poenitens dicere, quod commiserit stuprum, sed satis est dicere, quod fornicatus sit cum soluta, quia defloratio opponitur quidem virginitati, sed non graviter obliganti, eo quod virginitas non cadat sub præceptum, sed sub consilium, ut testatur Apost. 1. ad Corinth. 7. dicens: *De Virginibus præceptum Domini non habeo, consiliunt autem do, tanquam misericordiam consequutus a Domino, ut sim fidelis.*

ARTICULUS III.

Expenduntur specialia dubia circa singulas circumstantias.

Et primo

De Circumstantia *Quis*.

- I. Circumstantia Quis denotat qualitates, & conditiones Pœnitentis.
- II. Num sit explicandum, quod votum castitatis, quo ligatur Pœnitens, sit simplex, an solemne?
- III. Votum castitatis, aut conjugium, &c. Persona, cum qua Pœnitens contra talem virtutem peccavit, explicandum est.
- IV. Explicandum etiam est votum castitatis ab eo, qui alios inducit ad fornicandum, aut qui morose delectatur carnaliter; necnon conjugium ab eo, qui delectatur de copula illicita.
- V. Sponsus, & Sponsa num teneantur hanc circumstantiam explicare, si carnaliter peccent? Quid de Eunicho, aut impotente?
- VI. Quinam gradus conjunctionis explicandus est ab Incestuoso?

I. **I**N innumeris casibus ipsi Doctores dubitant; Num circumstantia aliqua sit solum aggravans, an mutet speciem, & consequenter utrum necessario aperienda sit in confessione? Longum esset omnes discutere: De iis, quæ frequentius accidunt, nonnulla explicabimus.

Diximus, circumstantiam, *Quis*, denotare qualitatem, & conditiones pœnitentis, verbi gratia, sitne conjugatus, vel clericus, &c.; istæ tamen conditiones attendendæ sunt in pœnitente, quando peccavit, non quando confitetur; Quare si habuerit votum castitatis, dum fornicatus est,

& non quando confitetur, tenetur hanc circumstantiam exprimere; Secus vero si votum castitatis habeat solum, dum confitetur, non vero quando fornicatus est.

II. Dubitatur; An Sacerdos confitens fornicationem teneatur dicere, se esse Sacerdotem, an satis sit dicere, se esse in Sacris?

Respondeo cum Lug., Sanch. aliisque, hoc sufficere; quia votum cuiuslibet Sacro Ordini annexum est ejusdem rationis. Imo ex Sanch., Leand. aliisque contra Fagund., Azor., Laym., votum solemne castitatis, & votum simplex ejusdem etiam sunt rationis, nec differunt quoad mutationem specificam Sacrilegii; Unde satis est, si talis Sacerdos dicat, se habere votum castitatis; Et idem dicas de Episcopo. Quinimmo Perez, & Sanch. contra Lug.; & Laym. tenent, ne religiosum quidem debere aliud explicare, quam votum castitatis, non vero statum religiosum. Advertendum tamen, quod Episcopus, vel Religiosus, vel Sacerdos, qui fornicatur, vel alium occidit, &c., potest per accidens teneri ad aperiendam circumstantiam sui status ratione scandali, quia facilius scandalizantur homines ex peccatis istorum, quam aliorum.

III. Sicut autem pœnitens debet suum statum, seu votum explicare, ita pariter debet explicare statum, seu votum ejus, cum quo peccavit; verbi gratia, si peccaverit cum conjugata, cum habente votum castitatis, &c.

IV. Qui habet votum castitatis, si suo consilio, vel auxilio alios inducat ad fornicandum, ex Lug. contra Sanch., & Tambur. lib. 2. cap. 6. tenetur hanc circumstantiam fateri. Præterea habens votum castitatis, ut est Sacerdos, & Religiosus, si peccat mortaliter per delectationem morosam de copula illicita, committit Sacrilegium jux-

juxta communem Doctorum contra Eusebium de Herrera citatum a Leand. Et conjugatus pariter per talem delectationem peccat contra fidem matrimonii, & adulterii malitiam contrahit; non secus ac si se pollueret, aut desideraret fornicationem cum alia, ut communiter docent Doctores apud Leand. contra Hurtad. apud Sanch., & proinde tenetur hanc circumstantiam explicare.

V. Sponsus, vel Sponsa non tenentur fateri hanc circumstantiam, ex Leand., Dian., aliisque, quia nondum jus est acquisitum; Sanch. tamen, & Fagund. putant, solam sponsam teneri; quia est grave dedecus sponsi, quod sua sponsa peccaverit. Veriorem tamen existimo sententiam Ægidii, & Rebelli, quod uterque teneatur, quia per sponsalia licet non acquiratur jus in re, acquiritur tamen jus ad rem; sicut verbi gratia, per promissionem equi mihi factam habeo jus non in re, sed ad rem circa equum mihi promissum; ita ut fiat mihi injuria, si quis etiam ab ipso domino occidatur.

Communiter Doctores docent contra Filliuc., Eunuchum, frigidum, necnon impotentem debere hanc circumstantiam fateri, si fornicentur; quia peccatum est contra naturam, cum frustratur finis copulæ.

Amissionem virginitatis multi putant debere explicari, præsertim a fœminis; sed plurimi id negant; quia nemini fit injuria, & non habemus præceptum de virginitate, ut diximus art. super.

VI. Denique Tambur. ex Filliuc., & aliis (quicquid alii communius repugnant) existimat probabiliter non differre specie quemcumque incestum cum consanguineis, aut affinibus usque ad quartum gradum; Unde putat, non esse explicandum in confessione gradum conjunctionis sanguinis;

Sed verius existimo, incestum in primo gradu esse explicandum, præsertim in linea recta, in qua matrimonium juxta Perez, & alios est indispensabile, & intrinsece malum, sicut mendacium; Unde si solus filius, & Mater essent in mundo superflites, non possent nubere, & potius deberet Orbis perire; secus vero si frater, & soror.

ARTICULUS IV.

De Circumstantia, Quid.

- I. Tum materia peccati, tum etiam sæpe quantitas, & qualitas ad hanc circumstantiam spectant.
- II. Num explicanda sit circumstantia persona, circa quam, in delectatione morosa; sicut procul dubio explicanda est in desiderio?
- III. Quid de delectatione morosa circa carnis comestionem tempore prohibito? Quid de desideriis conditionalis sub conditione, qua tolleretur malitia ab objecto?
- IV. Num in turpi locutione explicanda sit circumstantia objecti? Aut in jactantia circumstantia peccati, de quo quis gloriatur? Aut pariter in pravo consilio?
- V. Num explicandum sit in blasphemia, si fuerit contra Deum, aut contra Beatam Virginem, aut contra Sanctos?
- VI. Specie differt violatio voti, ac violatio juramenti; sed in violatione votorum, aut juramentorum non est explicanda materia circa quam.
- VII. Mala, qua quis operat proximo, quem odit, probabiliter non sunt aperienda, secus vero, si ea velit inferre.
- VIII. In injuriis explicanda sunt persone, quibus diversus honor debetur.
- IX. In peccato bestialitatis non est explicanda species animalis; At in Sodo-

domia quid explicandum?

X. *Solicitans ad peccandum num debeat explicare, quod primus alium invitaverit, quando peccatum est ab utroque commissum?*

I. **A**D hanc circumstantiam spectat, ut diximus, non solum materia peccati, seu quantitas, & qualitas illius, puta si rem magnam, aut sacram furatus sis, sed etiam persona circa quam committitur peccatum, ut si percusseris clericum, si fornicatus sis cum habente votum castitatis.

II. Dubitatur nunc specialiter de delectatione morosa, an scilicet aperienda sit circumstantia personae circa quam habetur talis delectatio; quae procul dubio aperienda est in confessione operis, vel desiderii, si opus istud vel fecisses, vel desiderasses. Definitur delectatio morosa ex Vasq. lib. 1. in 1. 2. disp. 109. Gabriel, & aliis. Simplex, & deliberata complacentia in re apprehensa, seu cogitata, sine intentione illam opere perficiendi; Hinc enim dicitur morosa, licet per unicum instans duret, quia non transit ad desiderium, vel ad opus, adeoque est simplex complacentia, non voluntas efficax; debet tamen esse deliberata, quia nisi habeatur plenus, & liber usus rationis, peccatum mortale non committitur.

Prima sententia est Vasq. in 1. 2. disp. 3., & 112. Reginald., Sayr., & aliorum plurimorum negantium, explicandam esse in confessione circumstantiam personae, circa quam habetur delectatio morosa, etiamsi procul dubio explicanda sit in desiderio, & consensu. Ratio est, quia desiderium sumit speciem ab opere externo, & ideo Christus Dominus Matth. 5. dixit, *Omnis, qui viderit mulierem ad concupiscendum eam, iam mœchatus est eam in corde suo*. Ubi notandum ly,

mœchatus est eam; non enim dicit simpliciter mœchatum esse, sed mœchatum esse cum illa ipsa, quam concupierat; & consequenter desiderium ab opere externo speciem desumit: Contra vero delectatio morosa sumit suam malitiam ab oppositione, quam habet cum virtute obligante; Exempli gratia, delectatio morosa rei venerea (nisi sit cum nupta, vel moniali, qua tali, quod raro accidit) habet oppositionem tantum cum castitate graviter obligante; ergo circumstantia personae, circa quam, non addit novam malitiam; Quare satis est in confessione dicere, *Toties morose delectatus sum de copula illicita, non explicando, an cum nupta, vel cum moniali, consanguinea, &c.*; vel, *Toties morose delectatus sum de occisione hominum, non explicando, an sit circa Patrem, vel Sacerdotem, vel inimicum, aut alterius conditionis*; quod tamen explicandum est, si delectatio transierit in desiderium.

Ratio disparitatis a priori, quam adducit Vasq. est: quia delectatio morosa potest esse peccaminosa, etiamsi sit circa personam licitam; ut si vidua delectetur de copula cum conjugate mortuo, & sponsa cum futuro marito; Contra vero desiderium de re licita numquam est malum; unde si sponsa desideret copulam cum futuro marito habendam post matrimonium, non peccat; ergo desiderium diversimode respicit objectum, ac delectatio morosa; desiderium enim fertur immediate in opus externum cum omnibus suis circumstantiis, secus vero delectatio morosa respicit opus externum depuratum a circumstantiis suis; & consequenter desiderium fornicandi cum nupta habet malitiam adulterii, delectatio vero morosa de copula cum nupta (nisi sit cum nupta qua tali) est peccatum dumtaxat contra castitatem. Et si sponsa desideret copu-

pulam cum conjugē post matrimonium, nullum peccatum committit; si vero eadem sponsa delectetur de copula licita habenda post matrimonium, peccat contra castitatem; quia castitas non solum externas, sed internas etiam voluptates prohibet.

III. Hinc etiam est, quod si quis die veneris delectetur de comestione carnis, nisi delectetur de ea, in quantum prohibita, non peccat; Nec peccat illam desiderando desiderio conditionato, si scilicet non esset prohibita, vel si non esset dies veneris; Contra tamen peccat, si illam die veneris absoluto desiderio desideret; quia temperantia non prohibet delectationem circa comestionem carnis, & desiderium conditionatum, sed solum comestionem, & ejus desiderium absolutum pro tempore prohibito; Quia vero aliæ virtutes prohibent etiam desiderium conditionatum; ideo non solum desiderio absoluto, sed etiam conditionato peccatur, quando desiderantur res intrinsece malæ, quæ scilicet sunt prohibita, quia malæ, non malæ, quia prohibita; Ut si quis vellet Deum odisse, si non esset peccatum; vel inimicum occidere, aut in faciem Crucifixi spueret, si non esset prohibitum; Communiter enim ista desideria conditionata conjunguntur cum pravo affectu, & delectatione morosa circa rem intrinsece malam, & ideo Doctores communiter censent, hujusmodi etiam conditionata desideria esse peccaminosa.

Non negaverim, quod si conditiones tollerent omnino peccatum, & indicarent solum propensionem animi, non vero affectum absolutum, & non involverent delectationem morosam circa objectum prohibitum, desideria conditionata carerent culpa; Ut si quis diceret, si Deus daret mihi facultatem, vellem prædari, & si per impossibile liceret, fornicater; Ete-

nim voluntas potest sequi intellectum, qui abstrahat objectum ab omni malitia. Verum quia voluntatem comitatur facillime appetitus sensitivus, qui consequitur ad imaginationem objecti, prout est in se, sine ulla præcisione; idcirco difficillimum est, in his desideriis conditionatis sine peccato versari.

Secunda sententia docet, in delectatione morosa explicandam esse circumstantiam personæ circa quam; non secus ac in desiderio. Ita de Lugo, & alii. Ratio est, quia non minus delectatio, quam desiderium fertur circa opus, prout est in se; atque adeo, quia copula cum nupta, verbi gratia, est diversæ speciei, ac simplex fornicatio; ideo tam desiderium, quam delectatio morosa de copula cum nupta est diversæ speciei, ac desiderium, & delectatio de simplici fornicatione.

Equidem cenſeo, utramque opinionem esse probabilem; primam tamen esse probabiliorem; quia delectatio de copula, verbi gratia cum Berta nupta, plerumque est delectatio de copula cum Berta, præcindendo a tali circumstantia, atque adeo non specificatur ab illa; Idemque dicendum puto de turpibus aspectibus, necnon de tactibus pudicis, qui fiunt animo impudico ex Tambur.; Secus vero de tactibus impudicis; Cum enim tactus sint opera externa, non secus ac ipsa copula, debet explicari in confessione conditio personæ, circa quam fiunt.

IV. Idem etiam ex Tambur. puto dicendum de locutione turpi, & de jactantia: Quare, si quis miscuit sermonem de adulterio, stupro, &c. factis est in confessione dicere, Toties turpiter locutus sum cum delectatione de ipsa turpium narratione (nisi forte delectatio fuerit de adulterio, aut stupro qua tali) Et circa jactantiam,

tiam, si careat desiderio, & delectatione morosa, satis est in confessione dicere, Toties jactavi me de peccato mortali, seu gloriatus sum de objecto peccaminoso, non explicando, an de adulterio, an de occisione, siue sit Sacerdotis, siue alterius: Et ratio est, quia jactantia consistit in eo, quod offensa Dei eligatur ut medium ad captandam gloriam apud homines, quæ magna est irreverentia; Hæc autem eadem est in omnibus peccatis; siue ea commiseris, siue non: Et idem dicas, si alium laudes de peccato: In quo tamen intervenire etiam solet peccatum scandali; quia scilicet alium ad complacentiam de tali peccato inducis, & a peccati vilipendio, & abominatione audientes retrahis. Demum consilium de aliquo peccato, ex Medin. apud Leand. ejusdem rationis est, non secus ac jactantia de quocumque sit peccato. Probabiliorem tamen censeo sententiam oppositam, quæ docet consilium desumere speciem a suo objecto; quia qualibet virtus exigit, tum ne contra illam agatur; tum ne procuremus, ut alii contra illam agant.

V. Dubitatur secundo de blasphemia, an diversæ speciei sit contra Deum, contra Beatam Virginem, & contra Sanctos? Et dico cum Azor., Tambur., aliisque, probabile esse, quod specie non differant; quia omnes isti honore prosequendi sunt, non præcise ob propriam excellentiam, sed principaliter relate ad Deum, cui injuria irrogatur blasphemando illos. Unde nisi blasphemia sit hæreticalis, satis est in confessione dicere numerum blasphemiarum. Probabilior tamen est opposita sententia Suarii, Sanch., Lug. putantium, blasphemias contra Deum, Beatam Virginem, & Sanctos specie differre, & in confessione explicandas.

VI. Tertio, tam votum, quam ju-

ramentum ejusdem speciei sunt, siue fiant Deo, siue Sanctis, ex Suar., Sanch., Lessl. Unde satis est in confessione dicere, Votum fregi, vel falso juravi. Adverte tamen, votum specie differre a juramento; quare qui vovit jejunium, verbi gratia, & juramento confirmavit, si non jejunet, tenetur utrumque explicare; quia est contra religionem transgressio voti, seu contra promissionem Deo factam; transgressio vero juramenti est contra obligationem non adducendi Deum in testem in re falsa.

VII. Quarto, quando quis odit proximum, desiderando illi infamiam, mortem, paupertatem, aut aliud malum, probabile est hujusmodi mala non esse in confessione explicanda, sed satis esse, si poenitens dicat, se toties graviter odisse proximum. Ita Leand., Lug., Valent., Bonac. contra Suar., & Con. Quod si quis desideret hujusmodi mala inferre proximo, & non aliunde ea evenire, debet hoc explicare. Quare voluntas auferendi famam specie differt a voluntate auferendi vitam, ut notant Lug., Valent., & alii.

VIII. Quinto, injuriæ, & percussiones specie differunt, si fiant Patri, vel Matri, vel si fiant fratri, aut sorori, vel si fiant filiis, vel si externis. Ratio est, quia diversus honor his debetur. Et eodem modo injuria facta Principi est speciale peccatum, ut docent Lug. Tambur. & alii.

IX. Sexto, qui peccatum bestialitatis committit, non tenetur explicare speciem animalis; Qui sodomiam exercet, probabilius explicare debet fuerit ne agens, an patiens; quia agens committit etiam pollutionem. Verum Dian. part. 4. tract. 4. resol. 159., & part. 5. tract. 14. resol. 56. ex Alfonso de Leone putat, non esse hoc explicandum, sicut nec si cum matre, an cum femina: Explicandum
ta-

tamen, si sit conjugatus, aut habens votum castitatis, aut confanguineus is, cum quo peccatur.

X. Septimo, si quis alium sollicitavit, & peccatum non est secutum, debet id in confessione explicari; si tamen peccatum est consecutum, putat probabiliter de Lugo, & Tambur. contra Sanch., & Bonac., non esse explicandum, quod primus invitaveris, quia, quamvis graviter peccaveris invitando, adhuc tamen es particeps peccati illius, etiamsi non invitaveris. Probabilior tamen videtur sententia Sanchez, & Bonacinae, quod explicandum sit.

Denique advertendum ad thesini 25, confixam ab Alex. VII., in qua dicitur: *Qui habuit copulam cum soluta, satisfacit confessionis praecepto dicens: Commisi cum soluta grave peccatum contra castitatem, non explicando copulam.* Ostendimus quippe in explanatione hujus thesini, copulam in hoc casu spectare ad peccati individuationem, speciali modo participantem speciem peccati. Etenim contra eandem virtutem potest dari multiplex specie peccatum; sicut eidem virtuti iustitiae adversatur furtum, homicidium, detractio, & alia peccata specie diversa.

ARTICULUS V.

De aliis circumstantiis, Ubi, Quibus auxiliis, Cur, Quomodo, Quando.

- I. Circumstantia loci Sacri explicanda in furto; in effusione sanguinis; in effusione publica seminis; ac in violatione Ecclesiastica immunitatis.
- II. In quonam sensu furtum est sacrilegum, non solum tollendo Sacrum de Sacro, & Sacrum de non Sacro, sed etiam non Sacrum de Sacro, ita ut loci Sacri circumstantia sit explicanda?

tia sit explicanda?

- III. Quid requiritur, ut effusio sanguinis in loco Sacro sit sacrilega; & contra reverentiam loco Sacro debitam?
- IV. Quid pariter, ut sit sacrilega seminis effusio in loco Sacro? Num sacrilegi sint aspectus turpes, tactus, & confabulationes similes in Ecclesia?
- V. Num debeat explicari peccatum, ad quod quis pravo suo exemplo proximum induxit?
- VI. Finis operis malus explicandus est; etenim qui furatur ad adulterandum, magis est adulter, quam fur.
- VII. Num tactus, & oscula copulam subsequenter explicanda sint?
- VIII. Quinam peccati modus novam peccati speciem trahat in confessione aperiendam?
- IX. Quomodo actus moraliter interrumpantur, & tamquam nova peccata aperienda sint?
- X. Num debeat aperiiri, quod quis se exposuerit periculo peccandi, qui deinde peccat?
- XI. Aperiendane sit in confessione consuetudo peccandi?
- XII. Peccata scienter commissa non differunt specie a commissis ex ignorantia invincibili; esto propter ista non incurratur reservatio, aut censura illis annexa.
- XIII. Contemptus gravis Superioris praeter inobedientiam explicandus est.
- XIV. Num sit speciale peccatum peccare statim post communionem? Num peccet toties, quoties comedit carnes, qui vovit jejunium?

I. **C**ircumstantia loci mutat speciem peccati, & trahit ad Sacrilegium ratione irreverentiae loco Sacro illatae; Primo, si quis in loco Sacro furetur; Secundo, in effusione peccaminosa sanguinis humani; Tertio,

N

tio,

tio, in effusione publica, & peccaminosa feminis; Quarto, in violatione immunitatis Ecclesiae.

II. Circa primum dico, furari in loco Sacro rem Sacram, est Sacrilegium, ex duplici titulo, ratione rei sacrae, & ratione loci Sacri. Putat tamen Fagund. cum Dian. part. 1. tract. 7. resol. 22., satis esse dicere, Commisi furtum sacrilegum, quia utrumque Sacrilegium est ejusdem speciei, & contra eandem virtutem religionis. Furari vero in loco Sacro rem profanam, verbi gratia, crumenam a divite orante in Ecclesia, multi cum Suar., Perez, & Canonistis communiter putant esse Sacrilegium, quia Joannes Papa VIII. in cap. *Quisquis inventus*, statuit universaliter esse Sacrilegium furari non solum Sacrum de Sacro, & Sacrum de non Sacro, sed etiam rem non Sacram de loco Sacro. Verum Lug., Less., Henr. probabiliter putant non esse Sacrilegium, nisi quando res non sacra posita est in Ecclesia ratione custodiae, vel securitatis; aut si sit Ecclesiae commodata: De hoc enim casu videtur loqui Joannes Papa; quia in tali casu est sub speciali patrocinio, & custodia divina; At quando per accidens est in Ecclesia res non Sacra, non videtur esse Sacrilegium. Nomine autem Ecclesiae venit sola Ecclesia, & Cimiterium, non claustra, & habitatio Regularium, aut Oratoria, quae facile redire possunt ad usus profanos ad nutum Dominorum; Est etiam Sacrilegium, si quis in confessione aliquid furetur, assumendo confessionem ut medium ad furtum.

III. Circa Sanguinis effusionem certum est, ea quae causant violationem, & pollutionem Ecclesiae, contrahere malitiam Sacrilegii ratione loci Sacri. Quare requiritur, quod effusio injuriosa Sanguinis sit magna, non modica, quia, ut notat Suar., effusio

copiosum fluxum significat. Sufficit etiam homicidium factum cum peccato mortali, etiam sine sanguinis effusione, ad violandam Ecclesiam, & ad Sacrilegium. Si quis in Ecclesia degens telo alium extra Ecclesiam occidat, putat Leand., & Fagund., quod non sit sacrilegus; secus vero, si extra Ecclesiam existens alium telo intra Ecclesiam occidat, quia homicidium consumaretur in Ecclesia.

IV. Circa feminis effusionem, est Sacrilegium desiderare effusionem feminis, quae fiat in Ecclesia, quia peccatum desiderii internum, & opus externum sunt ejusdem speciei; E contra desiderare in Ecclesia effusionem feminis, quae fiat extra Ecclesiam, non est sacrilegium; quia non quodvis peccatum, quod in Ecclesia committitur, est Sacrilegium, nisi sit cum magna irreverentia, ut si quis meretrices publice impudice tangeret in Ecclesia, vel obscenas comœdias repraesentaret; Copula conjugalis, ut docent Perez, Vasq., & alii, nunquam polluit Ecclesiam, nec est Sacrilegium, cum sit actus licitus; licet Sanch., Suar., aliique apud Leand. existiment, illam esse sacrilegam, nisi per longum tempus in Ecclesia conjuges detineantur, saltem per quatuor dies. Effusio feminis, vel Sanguinis occulta, quamvis non polluat Ecclesiam, est tamen sacrilega, juxta Sanch., Suar., aliosque contra Vasq., Hurtad. Dubium est, An tactus impudici, aspectus, & confabulationes inhonestae habitae in Ecclesia sint sacrilegae? Aliqui asserunt; plurimi negant. Demum potest iudex a gaudentibus immunitate Ecclesiae tollere arma ad vitanda facinora, ut docet Leand. Fagund. contra Dianam. Si iudex sub dolosis verbis reum ad egrediendum ab Ecclesia decipiat, non committit Sacrilegium, ex Suar., Fagund., Navar., Leand. contra Dian., & alios.

V. Quod

V. Quod attinet ad circumstantiam, *Quibus auxiliis*, hæc est circumstantia mediorum, quibus usus est peccator ad opus malum, puta, si ad occidendum Patrem induxit filium, hæc circumstantia est in confessione explicanda; quia sic habetur & homicidium, & parricidium.

Dubitant Doctores, an debeat explicari species peccati, ad quod pravo exemplo proximus inducitur? Affirmant Sanch., Suar., Vasq., & alii: Sed Lug., & Navar. apud Laym. probabiliter docent, tunc debere explicari, quando directe intenditur ruina, & peccatum proximi: Quod si solum indirecete causetur ruina proximi malo exemplo, censent, non debere explicari speciem peccati; quia hoc tantum adversatur charitati.

Qui fregit jejunium comedendo carnes, probabiliter ex Granad. contra Marcant. apud Dian. part. 5. tract. 14. resol. 56., non tenetur hanc circumstantiam explicare; quia fractio jejunii, sive fiat per esum carniū, sive per multiplicem comestionem, opponitur eidem virtuti temperantiæ.

VI. Circumstantia, *Cui*, est circumstantia finis, quem in malo opere sibi proposuit peccator; puta si furatus est ad adulterandum: Procul dubio hic finis est in confessione aperiendus; Nam juxta Philosophum, qui furatur ad adulterandum, magis est adulter, quam fur; quia furtum amatur ut medium, & adulterium ut finis; Unde fur simul est, & adulter, fur in re, adulter in voto.

Similiter contingere potest, ut peccatum ex se veniale ratione finis sit mortale, puta si quis mentiatur, ut sceminam inducat ad adulterandum; In hoc tamen casu satis est in confessione explicare animum inducendi sceminam ad adulterium, non explicato mendacio, utpote ex se tantum veniali; ut docent Sotus, Leand., &

alii communiter. Eodem modo, qui furatur ad adulterandum, dicere potest, commisi furtum, & habui animum adulterandi, etiam si non explicetur furtum ordinatum ad adulterium, ut diximus art. 2. num. 5. Et ita docent Navar., Leand., Perez, Dian. contra Sylvest., & alios.

VII. Quando quis utitur colloquiis, & tactibus obscœnis ad fornicandum, si non subsequatur fornicatio, debet fateri colloquia, & tactus eo animo exhibita; Quod si fornicatio subsequatur, satis est dicere, semel fornicatus sum: Si tamen post fornicationem subsequantur oscula, & tactus sine ordine ad secundam copulam, probabile est ex Navarro, Lug. & Tambur., satis pariter esse in confessione dicere, semel fornicatus sum, quia satis sic explicantur antecedentia, & consequentia, quæ solent eum actum comitari; Si vero in ordine ad secundam copulam fiant, certe sunt explicanda; quia committitur aliud numero peccatum.

VIII. Per circumstantiam, *Quomodo*, denotatur intentio, & duratio culpæ, contemptus, consuetudo peccati, ignorantia, &c.; verbi gratia, si quis post occisum hominem discepit cadaveris membra, extraxit jecur, &c., tenetur hanc circumstantiam fateri; quia supra injustitiam additur malitia feritatis, vel sevitiæ. Ita communiter contra Bonac.: Furtum etiam si fiat cum violentia, novam habet speciem malitiæ, & dicitur Rapina; furtum enim est injuria realis; Rapina vero importat etiam injuriam personalem; Unde, si fiat rapina circa res Clerici, est etiam Sacrilegium. Est autem rapina furtum cum violentia, etiam si violentia non per contactum corporalem, sed minis, & metu injiciatur: Si tamen, absente domino, fores effringantur, non dicitur rapina, cum non fiat injuria personalis.

Per se loquendo, non est necesse explicare in confessione durationem temporis in peccato; quia est circumstantia solum aggravans; unde qui per diem habuit animum occidendi inimicum, vel per annum non habuit animum restituendi, satis est, si dicat, consensu semel in homicidium; Non restitui rem alienam: Quod si actus internus sit interruptus, circumstantia interruptionis est explicanda; quia moralis interruptio multiplicat peccata, ut dicemus art. sequenti.

IX. Quomodo autem interrumpatur moraliter actus internus, variæ sunt opiniones. Equidem censeo, interrumpi moraliter non solum per actum contrarium, sed etiam per voluntariam cessationem ab illo actu interno; ut si quis voluntarie nolit amplius cogitare de pravo aliquo objecto, & applicet se libere ad alia, & postea redeat, vere multiplicavit actum internum peccaminosum, non solum physice, sed etiam moraliter. Vasq. tamen, Nugn., alique apud Dian. part. 3. tract. 4. resol. 95. putant, actum internum moraliter interrumpi etiam per cessationem ab illo involuntariam. Demum Fagund., Rebel., Navar. putant interrumpi moraliter per cessationem ab actu per aliquod tempus notabile, puta ex Fagund. per dimidiam horam. Quare ut his scrupulis occurratur, consilium est dicere tempus, quo quis in peccato perseveravit, & tacere interruptionem, quando eorum numerum assequi est difficile; ut advertit Tambur. lib. 2. cap. 1. §. 5.

X. Dubium est, an qui se exponit periculo peccandi, & deinde peccat, teneatur explicare utrumque peccatum?

Respondeo negative; quia exponere se periculo est quædam voluntas peccati sequentis. Unde quando ea moraliter conjunguntur, unum pec-

catum faciunt, ex Lug., Sanch. Leand.: Sicut unum est peccatum omittere orationem tempore gravis tentationis, & tentationi succumbere; ut iidem docent contra Sanc. Et ratio est, quia ex eodem præcepto, quo quis tenetur non peccare, tenetur vitare periculum proximum peccandi, & orare, quando ad vitandum peccatum oratio est necessaria.

XI. Dubitatur etiam, An qui peccat ex consuetudine, debeat circumstantiam hanc explicare?

Respondeo, quod licet teneatur pœnitens respondere confessario interroganti consuetudinem peccati, cum opposita sententia sit damnata ab Innocentio XI. in thesi 58., quæ habet: *Non tenemur Confessario interroganti fateri peccati alicujus consuetudinem*; tamen, per se loquendo, non est aperienda hujusmodi circumstantia. Ita Suar., Lug., Perez contra Sylvest., & Sor.; tum quia tantum per hos Doctores est aperienda, in quantum importat periculum morale, & occasionem proximam ad peccata sequentia; Atqui jam diximus periculum peccandi proximum non esse aperiendum, ut novum peccatum, quando peccatum subsequitur, & facit unum moraliter cum illo; ergo ex hoc capite non tenetur peccator aperire circumstantiam consuetudinis peccati; (quamvis de illa debeat se accusare, si vi illius sit in proximo periculo peccandi, quin tamen deinde tale peccatum committat.) Tum etiam quia, ut Perez, & alii norant, communiter homines non advertunt ad periculum proximum relabendi propter consuetudinem; nec facile discernunt, quando ad eum gradum devenit consuetudo, ut inducat periculum proximum. Expediit tamen, & sæpe tenetur peccator, ut advertunt Suar., & Perez, in remedium suæ conscientiam.

manifestare consuetudinem peccati; nam qui sæpe incidit in peccatum, verbi gratia, mollitiei, quando vix aliud præsentius, & efficacius remedium habere potest, quam quod sæpe, imo pluries in hebdomada eidem confessario confiteatur, ut remedium hujusmodi, vel aliud simile injungatur, debet statum suæ conscientia, & consuetudinem peccandi aperire; Aliter peccator nolens remedium, & curationem procul dubio peccat.

Præterea, qui ex consuetudine jurat, & sine advertentia etiam pejerat, blasphematur, &c. quamvis tunc non peccet ratione inadvertentia, at tenetur hujusmodi consuetudinem tollere; quia est gravis irreverentia sæpe, & cum scandalo adducere Deum in testem falsi, & blasphemare, etiamsi materialiter: Quare hujusmodi consuetudo, nisi tollatur, aperienda est in confessione, ex Sanch. Lug., Pérez. Et confessarius sæpe debet absolutionem differre, donec experiatur, num pœnitens animum appulerit ad consuetudinem hanc tollendam, ut fufius diximus in expositione 60. thes. ab Innoc. XI. proscriptæ.

XII. Circa peccata commissa ex ignorantia dico cum communi, non differre specie peccata scienter commissa a commissis ex ignorantia culpabili; Unde tam qui, verbi gratia, noluit audire Sacrum die festo, quam qui noluit scire præceptum audiendi Sacrum, advertens ad debitum inquirendi, sufficienter exponit peccatum suum dicendo, Non audiui Sacrum die festo: Idque etiamsi revera non fuerit dies ille festus. Et ratio est, quia hujusmodi peccata non differunt in malitia objectiva, licet differant in modo voluntarii. Advertendum tamen, quod si sit casus reservatus, verbi gratia, omissio Sacri die festo, vel sit illi annexa excommuni-

catio, qui putans hodie esse diem festum non audit Sacrum, peccat quidem mortaliter; quia tamen revera non est dies festus, non incurrit reservationem, aut excommunicationem; nec illam incurrit, qui omittit Sacrum die festo putans erronee, omissioni Sacri annexam esse excommunicationem, aut reservationem.

XIII. Demum contemptus Superioris, & inobedientia, quando est gravis, sunt explicanda, quia aliud peccatum est transgressio præcepti, aliud vero gravis contemptus, & indignatio in Superiorem.

XIV. Ultima circumstantia, *Quando*, denotat tempus, quo peccatur, cum aliquando possint plura præcepta concurrere respicientia diversas virtutes; & denotat etiam durationem peccati, de qua jam diximus. In die festo, vel in hebdomada Sancta, aut die, quo quis Eucharistiam sumit, peccare, est circumstantia solum aggravans, non mutans speciem; secus vero die, verbi gratia, Parasceves exhibere publica spectacula; esset enim grave scandalum, & magna irreverentia debita tali diei. Qui tenetur ex voto jejunare, toties peccat, quoties eo die comedit carnes, ex Suar., & Azor. contra Sanch., Laym., Leand., & Dian., qui dicunt semel tantum peccare; eo quod vovens non per se voveat abstinere carnium, sed quatenus essentialiter includitur in jejunio, quod post primam carnium comestionem non potest amplius servari. Certum tamen est apud Doctores, quod qui comedit carnes die veneris, aut saturni, necnon diebus juniorum ab Ecclesia præceptorum, toties peccat, quoties illas comedit, eo quod præceptum negativum non comedendi carnes obligat semper, & ad semper tempore prohibito: Contra tamen qui bis in die jejunii comedit cibos quadragesimales, aut qui

se-

semel comedit carnes, non peccat amplius, si iterum comedat cibos quadragesimales; quia cum non possit amplius jejunare, seu unicam confessionem facere, non tenetur amplius ad jejunium.

ARTICULUS VI.

De integritate Confessionis quoad numerum peccatorum.

- I. Quonam pacto singula peccata in confessione explicanda sunt?
- II. Quomodo explicandus est numerus peccatorum interiorum, quando nil certi, aut probabilis deprehendi potest?
- III. Quid, si post praemissum sufficiens examen fiat confessio, ac deinde distinctior peccatorum numerus aduertatur?
- IV. Undenam desumatur unitas, vel pluralitas peccatorum?
- V. Quomodo moraliter interrumpantur actus tum interni, tum externi?
- VI. Num sit multiplex peccatum plures confessiones audire successive, aut plures communicare in statu peccati mortalis?
- VII. Qui die Nativitatis Domini tres missas celebrat in mortali, tria sacrilegia committit.
- VIII. Non peccat die jejunii, qui absoluta caena cum animo non amplius comedendi, mutata voluntate, paulo post pergit comedere.
- IX. Probabiliter unum numero peccatum committit, qui uno actu decem homines occidit; quamvis in eo actu decem homicidii malitia contineantur.
- X. Univerſim ex multiplicitate numerica objectorum multiplicatur quidem numerice malitia in eodem actu, sed non multiplicatur numerus peccatorum in confessione explicandus.

XI. Qui ter fornicatus est, debetne explicare, num cum eadem persona, an cum tribus?

EX Trident. constat, non solum species peccatorum, sed etiam singula peccata in individuo esse in confessione explicanda; Nam sess. 14. can. 7. haec habentur: *Si quis dixerit, in Sacramento penitentiae necessarium non esse jure divino confiteri omnia, & singula peccata mortalia, Anathema sit.* Et ratio est, quia in hoc Sacramento Confessarius Index est, & Medicus; ergo debent illi manifestari non solum species, sed etiam numerus peccatorum, ut possit apte judicare, & medicinam applicare; Nam, ut idem Trident. cap. 5. dicit: *Quod ignorat medicina non curat.* Certum autem est apud omnes, non requiri de singulis mortalibus in individuo & seorsim mentionem facere in confessione, sed satis esse, omnia uniuscujusque speciei in aliquo numero confiteri; dicendo, verbi gratia, decies pejeravi; Sic enim omnia, & singula peccata apte confitemur.

Quaritur nunc primo; Quomodo explicandus sit numerus peccatorum? Respondeo, quando quis scit numerum certum, debet illum explicare, dicendo, verbi gratia, decies blasphemavi; nec satis est dicere, blasphemavi pluries. Quod si facta morali diligentia, non possit assequi numerum certum, sed assequatur numerum aliquem, qui plus minulve parum creditur a certo numero distare, debet hoc pacto illum confiteri, dicendo, verbi gratia, blasphemavi decies circiter, ita ut si deinde certo deprehendat duodecies, verbi gratia, blasphemasse, non teneatur iterum numerum hunc certum confiteri, ut diximus quaest. 2. art. 3. cum de peccato dubio; ubi ostendimus, quantum habet latitudinem ly circiter.

Si demum, facta morali diligentia, neque numerus certus, neque probabilis, & parum distans a certo possit deprehendi, tunc juxta communem Doctorum satis est confiteri consuetudinem peccandi, & modum frequentia, quantum fieri potest, per dies, vel hebdomadas, dicendo, verbi gratia, decies circiter singulis diebus, aut hebdomadis per tot menses blasphemavi. Advertit tamen Vasq. quæst. 98. art. primo dub. 3. peccatores habituales non esse cogendos ad explicandum numerum per dies, vel hebdomadas circa actus internos, cum difficile sit eorum numerum probabilem aperire; Ac proinde si interrogentur, exponuntur periculo errandi circa numerum, vel per excessum, vel per defectum bene magnum; Præsertim si sint rustici: Quare satis est, si dicant tempus, quo vixerunt in eo statu, species præcipuas peccatorum, & numerum probabilem actuum externorum per dies, vel hebdomadas, quia actus externi facilius in mentem veniunt: Verbi gratia, meretrices satisfaciunt suæ obligationi, explicando non tempus solum, quo perseverarunt in tali statu, & consuetudinem peccandi, (ut quidam voluerunt) sed etiam modum frequentia circa actus externos; Alia enim frequentia est in magna civitate, ita ut pluries quotidie, alia in oppidulo, ita ut vix semel in hebdomada meretrices peccent peccato externo: Explicare etiam debent numerum certarum specierum, quæ raro occurrunt, & facile in memoriam veniunt; ut quoties cum consanguineis peccarint, vel cum habentibus votum castitatis, vel cum conjugatis, vel contra naturam, vel extra vas.

II. Circa actus vero internos satis est, si juxta sententiam Vasq. dicant species peccatorum, & tempus, quo in iis ut plurimum peccarunt; Nisi

aliquando extraordinaria quædam frequentia esset explicanda.

Idem dicas de Concubinariis, qui vel domi, vel alibi habent concubinas, ad quas sæpe tamquam ad uxores accedunt: Debent enim explicare, an quotidie, an semel in hebdomada cum iis peccarint; quia actus externi facile ad certum, aut probabilem numerum reduci possunt. Idem dicendum de iis, qui passim loquuntur de turpibus cum peccato mortali; necnon de iis, qui passim concupiscunt fœminas, aut pueros sibi obvios, aut morose de iis delectantur: Quamvis in his peccatis, non secus ac in internis, difficile sit aliquando numerum probabilem invenire; unde in tali casu satis etiam est explicare tempus, & species præcipuas peccatorum, ut advertit Tambur. lib. 1. cap. 1. §. 7. ex Lug. disp. 26. num. 375.

Idem demum dicas de iis, qui ex consuetudine blasphemant, detrahunt, pejerant, surantur, &c. Isti enim explicare debent, quantum possunt, numerum furtorum gravium, & advertere quam restitutionem facere debeant.

III. Ubi bene notat Lug., & Tambur., quod si peracta sic confessione, occurrat menti species aliqua peccati non explicata, debeat deinde in alia confessione explicari: Contra vero, si occurrat menti numerus magis distinctus peccatorum, non oportet iterum illum confiteri, quia satis explicatus est sub ea confusa explicatio- ne, quam potuit tunc facere pœnitens. Hæc enim est praxis fidelium.

IV. Quæritur secundo; unde defumatur unitas, vel pluralitas numerica peccatorum?

Respondeo, quæstionem procedere tam de actu interno, puta de judicio temerario, delectatione morosa, desiderio turpi, &c., quam de actu externo imperato ab interno, puta de

de occisione, detractione, blasphemia, fornicatione, &c. De utroque seorsim dicendum.

V. Circa actus internos dico, multiplicari numero per interruptionem non physicam, sed moralem, juxta ea, quæ diximus art. super., & late explicat Tambur. lib. 2. cap. 1. §. 5.; ubi advertit, quod quando quis, verbi gratia, odio habuit inimicum, aut concupivit puellam pluribus actibus, dupliciter id contingere possit: Vel enim eodem impetu plures hujusmodi actus brevi intervallo inter se distantes elicuit; & quia hi actus sunt moraliter unus actus, ideo satis est in confessione dicere, semel odio habui inimicum, &c.; Vel hujusmodi actus habent talem interruptionem, ut non ab eodem impetu procedant, & quamvis sint moraliter plures numero isti actus, tamen quia difficile est assequi certum, aut probabilem numerum talium interruptionum; ideo satis est dicere, Per mensem, verbi gratia, vel per annum odio habui inimicum, concupivi puellam, &c.; sic enim explicantur interruptiones, quæ humano modo solent accidere. Advertit tamen Con., explicandum esse, si vel frequentia, vel raritas interruptionum fuerit notabilis. Hoc autem admittit Tambur., quando, verbi gratia, quis per mensem odio haberet inimicum cum interruptionibus humano modo solitis accidere, & deinde per annum, verbi gratia, a tali odio quiesceret, tunc enim odium illius mensis, & hoc odium præsens distincte essent explicanda.

VI. Circa actus externos dico esse unum moraliter; Primo, si eodem veluti impetu procedant, nec moraliter existimentur plures; propterea, si quis uno impetu passionis pluries aliquem percutiat, pluries pejeret, aut detrahat, unum peccatum committit: Immo si quis Con-

fessarius audiat in mortali plures confessiones successive, ex Lug. disp. 16. de Pœnit. num. 558., & Rodriq. contra quamplures, unum mortale committit. Unde satis est dicere, Audi vi semel plures confessiones in statu peccati mortalis; Admittunt pariter communius, quod unum mortale committatur ab eo, qui in mortali plures communicat: Immo nonnulli, quibus non astipulor, putant, non esse mortale ministrare Eucharistiam in statu peccati mortalis, quia ministrans Eucharistiam non conficit Sacramentum, nec immediate gratiam confert, sed solum applicat Sacramentum collativum gratiæ.

Secundo, plures actus externi sunt unum peccatum moraliter, si ordinentur ad eundem finem, ut parare arma, equum conscendere, &c., ad occidendum inimicum; Sic tactus, & oscula præcedentia copulam. Immo etiam juxta probabilem sententiam, si copulam consequantur.

Notandum tamen hic primo, quod si peccator finem intentum consequatur, sufficienter explicat omnes actus externos prævios explicando finem intentum, Verbi gratia, copulam consequutam: Contra tamen explicari debent actus externi positi ad malum finem, quando finis non obtinetur: Et enim actus externi, qui immediate pendunt ab internis, sunt in confessione explicandi, etiam si non addant novam malitiam supra actus internos, ut omnes Doctores docent ex præxi Ecclesiæ.

Notandum secundo, media ad finem intentum vel esse indifferentia, ut parare arma ad occidendum hostem, vel esse mala ejusdem speciei cum fine, ut tactus relate ad copulam, vel esse mala diversæ speciei, ut consulere magos ad adulterandum per tertiam personam, tentare puellam, &c.; Si sint diversæ speciei, pro-

procul dubio sunt explicanda in Confessione, siue finis sit obtentus, siue non; Si vero sint indifferentia, aut mala ejusdem speciei, tunc satis est explicare peccatum consummatum; Quod si finis non sit obtentus, oportet explicare ea media, siue indifferentia, siue mala, posita esse ad finem peccaminosum obtinendum; quia illæ actiones externæ informantur a malitia finis.

Notandum ultimo, quod si quis per annum, verbi gratia, meditatus est puellam cognoscere, hostem occidere, &c., non solum debet peccatum consummatum explicare, sed præterea debet dicere, se per annum fuisse cum ea mala intentione; Nam cum eo anno pluries moraliter interrumpit actum prævium internum, sic dicendo explicat eo modo, quò potest, numerum actuum internorum: Tunc autem satis est in dicto casu solum confiteri peccatum externum, quando procedit ab uno moraliter peccato interno, etiamsi per multum temporis duraverit talis actus internus, nullatenus moraliter interruptus.

VII. Ex dictis sequitur primo, quod si Sacerdos celebret in mortali tres missas in die Nativitatis, tria peccata committat: Contra vero, si aliquando post suam communionem communicet populum per duas horas, & deinde sumat reliquas particulas, unum peccatum committit sumendo Sacram Synaxim sacrilege, licet major distantia temporis intercedat inter communionem, quam fecit in Missa, & communionem particularum, quas sumpsit post communionem populi, quam inter unam, & alteram missam die Nativitatis. Ratio est, quia missæ die Nativitatis celebratæ non sunt actiones subordinatæ, nec faciunt unum moraliter: Contra vero communicatio in missa, &

sumptio particularum post communionem populi.

VIII. Sequitur secundo, quod sicut die jejunii non peccat, qui comedit paulo post finem cœnæ, (etiamsi cessaverit comedere cum animo non amplius comedendi) propter unitatem moralem comestionis; Ita si quis comederit carnes, & paulo post iterum illas comedat die jejunii, unum peccatum committit, propter unitatem pariter moralem operis: Et eodem modo unum peccatum committit, qui progreditur ad occidendum inimicum, etiamsi iter arreptum pluries brevi intervallo interrumpat, & animum occidendi pluries suspendat: Non tamen si hujusmodi actus interrumpantur per actum contrarium.

IX. Quæritur ultimo; An ex pluralitate numerica objectorum multiplicetur numero malitia in eodem numero actu siue interno, siue externo; Et an ea explicanda sit in confessione? Exempli gratia, si quis uno ictu occidit decem homines, debetne confiteri, quod commiserit decem homicidia, an quod uno ictu decem occiderit? An satis est dicere, Uno ictu occidi plures homines? Et quid, si diceret, commisi homicidium? Item quæritur, si quis unico actu desideret occidere decem, vel habere copulam cum tribus fœminis ejusdem rationis; vel si scandalum det decem personis; vel si unico furto, vel unica detractione læserit, verbi gratia, centum homines.

Respondeo, actum, quo quis occidit decem homines, continere decem malitias decem homicidiorum, juxta sententiam Vasq. quæst. 91. ar. 1. dub. 47.; sicut duas specie malitias continet actus, quo quis, verbi gratia, occidit Sacerdotem, alteram homicidii, alteram Sacrilegii. At juxta sententiam Suar. disp. 22. sect. 5., Lug. disp. 16. a num. 27. unica est

numero malitia in actu, quo quis decem homines occidit, quia quamvis plura objecta solo numero diversa possint seorsim sumpta refundere in actus humanos malitias numero diversas; cum tamen simul sumpta ab eodem actu respiciuntur, concurrunt per modum unius objecti ad eandem numero malitiam.

Equidem ab hac quaestione speculativa praescindo, & dico cum Tambur. lib. 1. cap. 1. §. 2., Perez, & Leand. apud Dian. p. 9. tr. 9. ref. 55., quod si plures numero malitiae in his actibus contineantur, siue una tantum, veluti magis extensa, nequaquam obligemur pluralitatem talium malitiarum in eodem actu inclusarum explicare in confessione. Ratio est, quia ex Trident. solum obligamur confiteri malitias specie diversas, & numerum peccatorum, non vero numerum malitiarum in eodem actu contentarum. Et confirmatur, quia sicuti qui furatur centum aureos, committit peccatum, quod continet malitias centum furtorum gravium unius aurei; & tamen quia est unum peccatum, & unus actus, satis est in confessione dicere, Furatus sum materiam gravem: Ita quando quis uno ictu occidit decem homines, licet hic actus contineat malitias decem homicidiorum, quia tamen est unum peccatum, & unus actus, satis est in confessione dicere, Plures uno ictu occidi, siue fuerint duo, siue decem, siue centum.

Non satis est autem dicere, Feci homicidium, quia sic non explicatur peccatum commissum, quo plures interfecti sunt; Etenim per illa verba fit sensus, quod unum tantum hominem occideris: Sicut nec bene exponitur hoc peccatum, dicendo, Commisi decem homicidia; quia fieret sensus, quod per decem diversos actus ea commiseris.

X. Idem dicendum in similibus casibus in quaestio expositis; Quare satis est in confessione dicere, Desideravi copulam cum pluribus; (modo sint ejusdem generis) Detraxi cuidam familiae, non explicando numerum personarum; Fui occasio multis peccandi meo malo exemplo; Furatus sum a quadam communitate, &c., quando scilicet haec peccata unico actu committuntur. Immo in materia de furto satis est dicere, Furatus sum rem alienam; quia attenditur solum, quod injuste abstuleris, non a quo abstuleris, ut docet Lug. num. 136. juxta communem praxim.

XI. Et probabile etiam est ex Dian., fornicantem cum tribus satisfacere, si dicat in confessione, Te fornicatus sum, non explicando, numerum eadem, an cum diversis; quando non datur ratio specialis novi scandali.

ARTICULUS VII.

De causis excusantibus ab integritate materiali Confessionis.

- I. *Ex parte patientis quanam causa excuset a materiali integritate Confessionis?*
- II. *Quanam vero ex parte Confessarii?*
- III. *Num cessantibus deinde hisce causis excusantibus, teneatur patientis statim integre confiteri?*
- IV. *Non requiritur in confessione contritio, quando ex causa dimidiatur.*
- V. *Probabilius licitum est revelare complicem, quando aliter peccatum exponi non potest: sicut etiam personam, qua est objectum proprii peccati.*
- VI. *Qui habet reservata simul, & non reservata, non potest sine gravi causa sacramentaliter absolvi a solis*
re.

reservatis a superiore, & pro aliis ad inferiorem remitti; sed potest a superiore tolli reservatio, ut integra fiat Inferiori Confessio.

VII. Urgente necessitate potest hic aperiendo reservata simul, & non reservata Inferiori absolvi ab his directe, ab illis indirecte, & cum onere; Probabiliter etiam potest in hoc casu aut sola non reservata Inferiori aperire, aut cum sola contritione ad communionem accedere.

VIII. Num possit pariter habens venialia, & mortalia a simplici Sacerdote absolvi indirecte a mortalibus, si necessitas communionis urgeat, & desit Confessor.

IX. Etiam si reservata habeant annexam excommunicationem, adhuc possunt indirecte ab inferiori absolvi, tum si urgeat necessitas communionis, tum si aliter diu poenitens cavere deberet remedio confessionis.

X. Excommunicatio non tollit, quominus in hoc casu valide conferatur Sacramentum Poenitentiae, supplet Ecclesiae jurisdictionem.

I. **D**iscutiendum, quænam sint iustæ causæ excusantes a materiali integritate, unde possimus sine culpa aliquod peccatum in confessione reticere? Certum est, eas esse plures, quarum aliæ se tenent ex parte Poenitentis, aliæ ex parte Confessarii.

Ex parte poenitentis Primo est Ignorantia, seu oblivio peccatorum commissorum, sive sit inculpabilis, sive tantum venialiter culpabilis, eo quod culpa venialis non impedit gratiam, adeoque nec Sacramentum propter hanc ignorantiam, quæ dicitur Ignorantia facti. Addit Suar. etiam excusare Ignorantiam probabilem juris, ratione cuius prudenter a-

liquis existimat posse licite omittere peccatum aliquod in confessione.

Secundo est Physica impotentia, puta, quia mutus, vel balbutiens omnia peccata, & ejus circumstantias bene explicare non potest; vel quia infirmus nimis defatigatur in eadem explicatione, ut bene addunt Bonac., & Henr.

Tertio, Mortis periculum, quando scilicet periculum est, ne poenitens inter confitendum moriatur: In quo casu monet Suar., ut det poenitens, si possit, materiam aliquam certam, necessariam, & in individuo, ut securius Sacramentum suscipiat.

Quarto Impotentia moralis, quæ habetur, quando prudenter ex confessione aliquorum peccatorum timeatur grave aliquod damnum vel spirituale, vel temporale, vel ipsi poenitenti, vel proximo: Excusatur enim in hoc casu, quia, ut loquitur Bernardus, Sacramentum, quod propter charitatem introductum est, non debet contra charitatem exerceri; Unde si quis metu prudenti, & cordato timeat, ne Sacerdos peccatum revelet, aut ipsum poenitentem, vel alium infamet, nec possit alium confessorium commode adire, a quo hoc malum non timeatur, poterit peccatum, vel circumstantiam in confessione omittere; quamvis cum onere, ut mox dicemus, confitendi illud cessante tali causa: Et idem dicas, si quis vel sustentatus a Confessario, vel cohabitans cum illo timeat prudenter, quod ab eo sit odio graviter habendus, & pessime tractandus; Etenim hujusmodi mala sunt confessioni extrinseca: Non excusatur tamen, si timeat, quod aestimetur malus a Confessario, qui prius probus credebatur; quia malum hoc est confessioni intrinsecum.

Quinto, si ex confessione alicujus peccati reveletur sigillum, non tene-

tur pœnitens, nec potest illud confiteri; quia arctius obligat sigillum, quam integritas materialis confessionis.

II. Ex parte vero confessarii habetur excusatio materialis integritatis; Primo, si prudenter ejus mors, aut loquelæ defectus timeatur post inceptam confessionem, nec possit alius Sacerdos advocari. secundo, si detur probabilis timor mortis ex contagio, aut ex alio capite. Tertio, si ex sua fragilitate Confessarius probabiliter timeat, ne sibi, aut etiam pœnitenti causa sit peccandi, diligentius interrogando circa speciem, & numerum peccatorum, præsertim luxuriæ.

III. Certum est autem, quod his causis deficientibus teneatur pœnitens ex vi divini præcepti in nova confessione aperire peccata omissa. Et licet Sot., Henr., & alii putent, quamprimum debere ea confiteri; communis tamen sententia docet, satis esse, si ea suo tempore confiteatur. Solum in Trident. præcipitur, quod si Sacerdos memor peccati mortalis tantum conteratur, quin possit præmittere confessionem Missæ, quam non potest sine scandalo omittere, teneatur quamprimum deinde confiteri; Et Alex. VII. damnat propositionem trigessimam nonam, qua dicebatur, per illam particulam *Quamprimum* intelligi, cum Sacerdos suo tempore confitebitur: Sicut etiam trigessimam octavam, qua dicebatur, mandatum hoc Trident. non esse præceptum, sed consilium; Quia tamen verbum hoc, *Quamprimum*, sumendum est moraliter, non physice, idco in ejus thesibus expositione dixi, nonnullos putare, satis esse, si hujusmodi Sacerdos intra triduum adeat Confessarium. Ubi etiam adverti, hanc obligationem a Trident. imponi solis sacerdotibus sacrificantibus,

non vero iis, qui dumtaxat communicant.

IV. Quando vero ob justam causam peccatum aliquod in confessione reticetur, satis est de illo atteri, quin requiratur contritio; quia tale peccatum in confessione perinde se habet, ac peccatum oblitum; de peccatis autem oblitis satis est atteri, eo quod ex Trident. intelliguntur inclusa in ea confessione in ordine ad effectum remissionis; quamvis non in ordine ad tollendam obligationem illa postmodum confitendi. His explicatis, ad præcipua dubia descendo.

V. Quæritur primo, Utrum excusetur pœnitens ab integritate materialis, ne complicem manifestet: Verbi gratia, peccavit quis cum sua matre a confessario cognita, debetne circumstantiam hanc incestus explicare?

Respondeo, certum esse teneri alicui Confessarium adire, si commode potest, ne proximum infamet; expectare etiam tenetur unum, vel alterum diem novam Confessarium, si forte mox est adventurus, quando non urget necessitas confessionis; quia unusquisque tenetur consulere famam proximi, quando potest sine suo incommodo. Putant tamen aliqui cum Tambirino, posse non expectare, nec alium Confessarium adire, quando spiritualem consolationem sentit pœnitens in aperiendis suis peccatis alicui Confessario amico, vel docto, &c., etiamsi revelanda sit apud hunc persona complicitis; tum quia multi Doctores cum Reginald., Navar., & aliis putant, non esse mortale manifestare defectum proximi uni, vel alteri viro prudenti; quare si detur aliqua causa manifestandi confessario amico; aut docto personam complicitis, a fortiori excusabitur pœnitens etiam a veniali: Tum etiam quia fideles universim non sunt solliciti

ti de manifestando complice in confessione; unde videntur homines in tali casu cessisse suo iuri; Etenim quando quis peccat cum socio, bene scit, tale peccatum aperiendum esse confessario, & ideo videtur suo iuri cedere, & contentus esse, ut manifestetur in confessione: Quamvis contraria sententia probabilior sit, & tutior.

Ad quæsitum nunc respondeo, Martil., Bagn., Navar., Valent. apud Fagund. 2. præcepto Eccles. lib. 5. cap. 1. putare, non posse licite complicem in confessione explicari. Ratio est, quia ex naturali, & divino jure tenemur conservare illæsam famam proximi: Et solum ex jure divino positivo tenemur ad integritatem materialem confessionis; ergo concurrentibus his juribus, illud fortius ligat, & prævalet.

Sed communior sententia Suar., Valq., Lug., Perez putat licere; Immo addunt, non solum id licere, sed etiam debere complicem explicari, quoties aliter peccatum, aut circumstantia speciem mutans explicari non potest. Ratio est, quia si tenemur ex institutione Christi supremi Domini famæ uniuscujusque aperire peccata in confessione cum infamia propria, a fortiori tenemur cum infamia proximi, quando id opus est. Confirmatur primo, quia in iudicio forensi, quoties Judici constat de delicto habente complicem, statim iudex habet jus interrogandi de complice, & reus tenetur respondere; ergo pariter in iudicio Sacramentali. Confirmatur secundo, quia cum Christus supremus Dominus famæ obligavit nos ad integritatem confessionis, obligavit pariter nos ad id, quod cum hac integritate connectitur; atqui cum ea connectitur non solum manifestatio criminum cum propria infamia, sed etiam aliquan-

do cum infamia proximi; ergo ad hoc nos obligavit, contra quam obligationem a Domino supremo famæ ortam nemo jus habet ad famam suam.

Ad rationem in contrarium respondetur, quod sicut iudex in iudicio forensi non præcipit aliquid contra jus naturæ, quando præcipit reo, ut revelet complicem, & quando præcipit testi; ut accusati crimen aperiat; quia ipsum jus naturæ dicitur, manifestandum esse delinquentem in talibus circumstantiis: Ita in foro Sacramentali jus naturale de conservanda fama proximi cessat obligare pœnitentem; Immo dicitur, maxime consentaneum esse ad reverentiam Sacramenti, & ad perfectum iudicium in eo formandum, ut integre peccatum aperiatur, & sic manifestetur peccati socius, quando ad integritatem confessionis est opus. Unde fit, ut non dicantur concurrere duo illa jura, videlicet naturale de non infamando proximo, & positivum de integritate confessionis; Nam solum jus positivum de integritate confessionis obligat, & jus naturale in talibus circumstantiis non obligat non infamare proximum; sed ex reverentia debita Sacramento obligat ad integritatem confessionis, etiamsi debeat crimen proximi manifestari uni confessario.

Si tamen ex confessione venialium, vel mortalium alias confessorum deberet complex infamari graviter apud confessarium, censeo cum Lug., & Perez, debere pœnitentem a tali confessione abstinere, cum ea sit libera: Secus vero, si peccatum sit mortale, ac necessario confitendum.

Propter easdem rationes adductas ad probandam obligationem manifestandi complicem, putant Lug., Grad., Tambur., quod teneatur etiam pœnitens manifestare personam, quæ
est

est objectum proprii peccati, si aliter non possit confiteri peccatum suum: Verbi gratia, si filius dedit venenum matri gravidæ ex pravo concubitu, tenetur manifestare matrem, quæ non est complex, sed solum objectum proprii peccati. Verum Suar., Fagund., & Perez id negant, quia in iudicio solus complex, non vero objectum criminis manifestari potest. Prior tamen sententia videtur probabilior.

Addit Suar., posse pœnitentem tam intra, quam extra confessionem dare confessario notitiam complicitis, etiam non necessariam integritati confessionis, vel ad petendum consilium, vel propter aliud emolumentum sive spirituale, sive temporale, aut proprium aut complicitis, aut proximi. Et Lug. advertit, accidere posse casum, in quo confessarius obliget pœnitentem ad manifestandum complicem, quando scilicet ex occultatione complicitis gravissima damna imminerent, quæ pœnitens neque per se, neque per alium idoneum præcavere posset. Hic tamen casus est rarissimus; & potius confessarius debet sæpe pœnitentem monere, quando sine ulla causa complicem manifestat. Quod si pœnitens in confessione det confessario notitiam complicitis, ut illum corrigat, curet notitiam hanc habere extra confessionem, ne scandalum suboriatur.

VI. Quaritur secundo, an sit justa causa dimidiandi confessionem, & excusans ab integritate materiali, quod pœnitens habens casus reservatos non possit superiorem adire, ut ab iis absolvatur. Videntur quippe peccata reservata frustra aperiri confessario inferiori non habenti potestatem in illa.

Respondeo, sine justa causa non solum non licere dimidiare confessionem, revelando confessario inferiori solum non reservata, & deinde superiori reservata, (quod est omnino cer-

tum) sed nec etiam licere illam dimidiare hoc altero modo, scilicet confitendo prius superiori reservata, & deinde inferiori non reservata, ut communiter docent Doctores contra Alenf., Bonavent., Navar., Cajet., Tolet.. Et ratio est, quia integritas confessionis est de jure divino, nec potest absque urgenti causa in ea dispensari; Quare damnata fuit ab Innoc. XI. propositio 59. dicens: *Licet sacramentaliter absolvere dimidiante tantum confessos, ratione magni concursus pœnitentium, qualis, verbi gratia, potest contingere in die magna alicujus festivitatis, vel indulgentia.* Ex quo colligitur, non dici urgentem causam, propter quam in casu nostro possit dimidiari confessio, magnam occupationem superioris, qui non potest commode reservata simul, & non reservata audire; sic enim pariter Parochus posset ratione suæ occupationis auditis aliquibus tantum peccatis sacramentaliter absolvere.

Dico itaque primo; Urgens, & rationalis causa dimidiandi confessionem hoc secundo modo, (scilicet confitendo superiori solum reservata, & deinde inferiori non reservata) ex Con., & Lug. videtur esse, si superiori nullo modo vacaret audire hic, & nunc confessionem integram, & pœnitens non posset diutius carere absolutione sacramentali, vel quia urget necessitas communicandi, vel ex alio capite: & præterea requiritur, ut nullus alius confessor idoneus adsit, cui possit integre confiteri, sublata jam extra Sacramentum reservatione, vel censura a superiore; qui casus est rarissimus; ut notavimus quæst. 3. art. 3. quæst. 6.. Verum tamen est, quod si superior auditis solum reservatis sacramentaliter absolveret, quamvis peccaret, valide absolveret; directe quidem a reservatis, & indirecte ab aliis non confessis; unde non

teneretur pœnitens amplius confiteri peccata, a quibus fuit directe absolutus, ut notat Suar. disp. 31. sect. 1.

Neque faveo pro dimidianda hoc pacto confessione Sacramentali stylus Curie Romanæ, quem adducit Sylvester, qui fuit in Basilica Sancti Petri Pœnitentiarius.

Nam stylus Curie is fuit, ut extra-sacramentaliter absolveretur pœnitens ab excommunicatione Pontifici reservata, & deinde remitteretur ad Inferiorem pro confessione, & absolutione Sacramentali omnium omnino culpæ parum.

VII. Dico secundo; Urgens, & rationabilis causa dimidiandi confessionem primo modo (scilicet confitendo inferiori solum non reservata, cum onere confitendi postmodum superiori reservata) est necessitas tuendi vitam, vel famam, aut vitandi scandalum, aut communicandi, vel servandi præceptum confessionis; Necnon ex Leand. disp. 5. quæst. 58.; Suar., Granad., Lopez, si longo tempore differenda esset confessio, etiamsi non obliget præceptum confessionis; quia diu privari fructu hujus Sacramenti est notabile nocumentum. Ita communius Doctores apud Lug. de Euchar. disp. 14. num. 98. contra Vasq., quæst. 91. art. 3.; qui putat, non licere in his casibus confessionem dimidiare, eo quod careat inferior jurisdictione sufficienti, sed debere pœnitentem cum sola contritione ad communionem accedere, quando opus est ad vitandum scandalum.

Ratio nostræ Conclusionis est, quia talis confessio non est invalida, ut mox constabit contra Vasq., & alios; ergo in dictis casibus potest fieri; cum præstet accedere ad communionem præmissa confessione valida solum mortalium non reservatorum, (imo etiam, si hæc desint, solum

venialium, ut sentit Conink de Euchar. disp. 80. num. 20.) quam simpliciter non confiteri, & cum sola contritione ad communionem accedere; Quinimmo cenfeo, pœnitentem ad hujusmodi confessionem teneri; quia sicut qui ex justa causa potest reticere aliquid mortale, tenetur præmittere Communioni confessionem reliquorum mortalium; Ita qui ex defectu jurisdictionis in confessario non tenetur in casu nostro aperire inferiori peccata reservata, tenetur aperire mortalia non reservata, ut præmissa illorum confessione ad Communionem accedat.

Adverte tamen, esse satis communem, & probabilem, imo probabiliorem sententiam apud Con. disp. 7. num. 86. docentium in casu adducto debere Pœnitentem confessario inferiori aperire reservata simul, & non reservata, cum onere confitendi deinde iterum superiori sola reservata. Et ratio Con. est, tum quia in re, quæ pœndet a Christi institutione, non est a communi sententia recedendum; tum etiam, quia sic servatur integritas materialis præcepta a Christo Domino; nec videtur sufficiens ratio excusans ab hac integritate materiali, ne scilicet pœnitens subeat onus confitendi bis idem peccatum reservatum; quia non est hoc onus tanti momenti, ut possit ab integritate præcepta excusare.

Neque dicas primo cum Vasq., confessionem reservatorum simul, & non reservatorum factam inferiori non habenti potestatem in reservata non esse validam ex defectu jurisdictionis; ergo talis confessio nunquam est licita, & a fortiori nec debita.

Nam negatur antecedens; jurisdictio enim, quam habet inferior in non reservata, satis est ad valorem Sacramenti, quando in casibus adductis pœnitens reservata simul, & non

reservata confitetur: Et ratio est, quia hæc eadem jurisdictio satis esset, si peccatum reservatum esset invincibiliter oblitum, vel si esset dubium, aut si esset peccatum non reservatum, sed ex justa causa omissum, ut ipsemet Vasq. concedit; ergo etiam satis est, si pœnitens reservata simul, & non reservata confiteatur. Probatur hæc consequentia, quam Vasq. negat, quia confessio reservati non minuit potestatem, & jurisdictionem in absolvente, eo modo quo nec oblivio, aut reticentia ejusdem peccati ex justa causa; ergo si peccatum reservatum valide absolvitur, licet indirecte, ab inferiore, quando est oblitum, aut ex justa causa omissum, valide etiam absolvitur, & indirecte, quando est confessum in casu adducto; quia non debet esse peioris conditionis qui peccatum confitetur, ac qui obliviscitur, aut reticet ex justa causa.

Neque dicas secundo; ex Trident. sess. 14. cap. 7. Sacerdotem inferiorem extra mortis articulum nihil posse in casus reservatos.

Nam sicut potest inferior reservata absolvere indirecte extra mortis articulum, si sint oblita, vel ex justa causa ommissa; ita si sint confessi in casu conclusionis. Quare Trident. solum negat, inferiorem posse extra mortis articulum absolvere a reservatis directe; non negat tamen indirecte; eo quod per potestatem indirectam non perturbatur ordo Ecclesiæ, & consultitur bono animarum; quia semper remanet pœnitens obligatus adire superiorem, & interim gaudet remedio Sacramenti; quod facilius assequi potest, quam assequatur per contritionem, quæ pariter remittendo indirecte reservata, favet animarum bono, & non perturbat rectam Ecclesiæ gubernationem, eo quod post contritionem remanet onus adeundi supe-

riorem pro absolutione.

Neque dicas tertio; In judicio forensi non potest iudex absolvere reum a delictis, in quæ non habet jurisdictionem, etiam si habeat jurisdictionem in alia delicta ipsius Rei; ergo neque in judicio Sacramentali.

Nam negatur consequentia; Et disparitas est, quia iudex forensi non habet potestatem absolvendi indirecte, sicut illam habet iudex in foro Sacramentali; Etenim Confessarius absolvit conferendo gratiam impossibilem cum quovis peccato; ergo si habet potestatem absolvendi aliquod peccatum pœnitentis, ac proinde conferendi illi gratiam Sacramentalem, debet pariter habere potestatem absolvendi indirecte ab omnibus aliis peccatis impossibilibus cum gratia collata.

VIII. Neque dicas quarto; Ergo pariter poterit simplex Sacerdos absolvendo directe a venialibus absolvere indirecte a mortalibus vel oblitis, vel ex justa causa omissis, vel etiam confessis in simili casu necessitatis adducto in conclusione.

Nam Suar. disp. 31. sect. 3. concedit hanc consequentiam, quando intervenit bona fides pœnitentis: Advertit tamen, non esse hoc in usu Ecclesiæ, sicut est in usu illud prius; Unde merito diximus, Con. admittere, quod habens sola venialia cum mortali reservato possit in casu necessitatis absolvi indirecte a mortali reservato a Confessario inferiori, non tamen a simplici Sacerdote. Et disparitas circa hunc Ecclesiæ usum, quam adducit Suar. est; quia Confessarius inferior habens jurisdictionem in mortalia non reservata habet id, quod est præcipuum, & quasi substantiale in hac potestate; Unde nil mirum, si posset indirecte a reservatis absolvere in casu necessitatis. Econtra simplex Sacerdos, qui solum habet juris-

ditionem in venialia, & in mortalia alias confessa, habet jurisdictionem valde tenuem, & ita non est usu introductum, ut absolvat indirecte a mortalibus in casu necessitatis, sed solum quod in extrema necessitate absolvat directe ab omnibus.

Ex dictis infertur, quod poenitens habens reservata simul, & non reservata primo possit inferiori aperire solum non reservata, juxta sententiam de Lugo, omittendo reservata, si urget necessitas communionis, nec liceat superiorem adire: Secundo possit juxta communem sententiam apud Con. confiteri simul reservata, & non reservata, ut ab iis directe, ab istis indirecte absolvatur: Tertio possit juxta sententiam Vasq. solum conteri, omittendo confessionem, & sic ad communionem, verbi gratia, accedere urgente necessitate.

IX. Quaritur tertio; Utrum similiter dimidiare possit confessionem, urgente necessitate, qui habet peccata reservata, quibus annexa est excommunicatio?

Respondeo, Sylvest., Covar., & alios apud Henr. lib. 8. de Euchar. cap. 47. sect. 3. putare, excommunicatum etiam occultum non posse extra mortis articulum communicare, nec Sacramentaliter absolvi a peccatis, etiam urgente scandalo, aut infamia. Et ratio, quam adducunt, est, quia excommunicatio, tam major, quam minor privat receptione Sacramentorum.

Equidem cum Suar. disp. 32. sect. 3., & aliis, communiter existimo, quod habens mortalia non reservata, & mortalia reservata, quibus est annexa excommunicatio, urgente necessitate, verbi gratia, communionis, si non liceat adire superiorem pro absolutione a censura, non solum possit, ut docet Vasq., cum sola contritione ad communionem accede-

Pars VI.

re, sed etiam possit (quod negat Vasq. quaest. 91. art. 3. putans, excommunicationem etiam invincibiliter ignoratam impedire absolutionem sacramentalem) Sacramentaliter absolvi a peccatis, directe quidem a non reservatis, & indirecte a reservatis, quibus est annexa excommunicatio; eo prorsus modo, quo diximus de casibus reservatis non habentibus censuram. Ratio est, quia si quis potest ad vitandum scandalum licite communicare juxta communem opinionem, poterit pariter absolutionem Sacramentalem recipere; non enim videtur congruum, ut velit Ecclesia illum communicare, non praemissa confessione sacramentali, quae ex divino praeccepto praemittenda est communioni.

Adde, quod quamvis non urgeat necessitas communicandi, sed urgeat solum necessitas confitendi, vel ob vitandum scandalum, vel quia (ut diximus ex Leand. disp. 1. quaest. 58. Suar., Granad., & aliis) aliter diu carere deberet poenitens remedio confessionis, quod censetur notabile detrimentum, possit pariter excommunicatus confiteri, vel dimidiando confessionem, juxta supradicta ex Lug. de Euchar. disp. 4. num. 98., vel integre confitendo; ita ut solum a non reservatis absolvatur directe, & indirecte a reliquis. Et ratio est, quia vere potest excommunicatus valide absolvi a peccatis, non praemissa absolutione a censura, sive invincibiliter oblita, sive ignorata, sive etiam cognita, urgente necessitate; ergo etiam licite poterit in casu nostro absolvi. Antecedens, quod negatur a Vasq., satis clare suadet, quia excommunicatio non reddit subjectum incapax gratiae sanctificantis, quae habetur per contritionem, ut est indubitatum; neque reddit subjectum incapax absolutionis Sacramentalis; alioquin qui

P in-

invincibiliter est oblitus alicujus censura, nunquam posset in Sacramento poenitentiae justificari, quia nunquam posset absolutionem Sacramentalem suscipere: Quod quamvis a Vasq. admittatur, videtur tamen incredibile, & contra naturam censura, quae non est impossibilis cum gratia justificante, & infligitur ab Ecclesia in medicinam; non esset autem medicina, sed poena rigorosissima, si illam ignorans, etiam invincibiliter, cogeretur ab Ecclesia in perpetuum carere absolutione Sacramentali: Quare cum excommunicatus intantum non possit Sacramenta suscipere, inquantum ab Ecclesia id prohibetur, cessante hac prohibitione, vel propter ignorantiam, vel, ut in casu nostro, ratione necessitatis, consequenter valide, & licite Sacramentum poenitentiae in hoc casu suscipit, non secus ac Sacramentum Eucharistiae in casu simili.

Confirmatur; quia excommunicatio non tollit, quominus Sacramentum conferatur positus omnibus constitutivis Sacramenti; sed in casu nostro ponerentur omnia constitutiva Sacramenti poenitentiae: ergo excommunicatus, in casu nostro, valide Sacramentum poenitentiae reciperet, non praemissa absolutione a censura. Minor probatur, quia si quid deesset, maxime esset jurisdictio Sacerdotis erga talem poenitentem ligatum censura reservata; Talis autem jurisdictio non deesset; quia cum habeat confessarius jurisditionem in non reservata, non est probabile, quod Ecclesia benignissima Mater velit tali confessario denegare in casu necessitatis jurisditionem indirectam relate ad peccata, & censuras reservatas.

X. Neque dicas, tam requiri essentialiter ad validitatem Sacramenti poenitentiae potestatem Ordinis in absolvente, quam potestatem jurisdictio-

nis; sed illa deficiente, etiam invincibiliter, & ex ignorantia, non confertur Sacramentum valide, ut est indubitatum: ergo nec valide confertur Sacramentum poenitentiae, deficiente potestate jurisditionis; Atqui quoties aliquis habet censuram reservatam, Confessarius inferior non habet jurisditionem erga illum; aliter censura non diceretur esse reservata; ergo censura in casu nostro, etiam invincibiliter ignoretur, obstat validitati Sacramenti.

Nam ex dictis nego minorem subsumptam; hoc enim interest inter potestatem ordinis, & potestatem jurisditionis, quod illa non possit ab Ecclesia suppleri; haec vero possit; Quare si quis non Sacerdos, vel ex opinione probabili, vel ex errore communi, & ad summum cum titulo colorato putetur Sacerdos, non per hoc valide absolvit: Contra vero, si careat jurisditione, sed ex opinione probabili, vel ex errore communi cum titulo colorato putetur illam habere, profecto juxta communissimam opinionem valide absolvit, supplente Ecclesia defectum jurisditionis, seu concedente Pontifice jurisditionem, ut consulatur saluti Animarum. Idem dicimus in casu nostro, quod scilicet Ecclesia, quae prohibet excommunicatis susceptionem Sacramentorum, & consequenter negat Sacerdotibus jurisditionem in illos, in casu necessitatis removet hanc prohibitionem ut mater benignissima & confert confessariis inferioribus jurisditionem erga hujusmodi poenitentes, ita tamen ut solum directe a non reservatis absolvantur, & a reliquis tantum indirecte; non secus ac omnes dicimus de peccatis oblitis, etiam reservatis, ut sic consulatur saluti Animarum.

ARTICULUS VIII.

De Confessione Moribundi.

- I. Absolvi potest moribundus, etiamsi non possit speciem ullam peccati explicare; remanet tamen in illo onus iterum confitendi, si convalescat.
- II. Potest etiam sub conditione absolvi, si det signa doloris, etiamsi non possulet Absolutionem.
- III. Idque verum videtur, etiamsi signa sint dubia.
- IV. Prudenter in tali casu presumitur, quod ea signa ordinentur ad Confessionem.
- V. Num, & quoties possit iterari similis Absolutio sub conditione, quando moribundus est sensibus destitutus?
- VI. Si absolutio conferatur ex opinione probabilis, quod signa illa ad Confessionem ordinentur, conferri potest absolute; secus vero conferenda est sub conditione saltem mente concepta, si de eo dubitetur.

I. **Q**uæritur primo; quænam confessio exigere debeat a moribundo, qui physice non potest confiteri integre? sufficitne, quod dixerit, se multa peccata commisisse, ut si sensibus destituatur, possit absolvi?

Respondeo, Navarr., Sot., & alios negare; quia non explicatur sic species ulla peccati. Sed communissime affirmant cum Rituali Romano; quia habetur confessio, quæ hic, & nunc haberi potest. Adde, etiam extra casum necessitatis satis esse aliquando confessionem peccati in genere, ut valide, & licite conferatur absolutio; puta quando quis recordatur, se peccasse mortaliter, & non recordatur speciem peccati, ut docet D. Th.,

vel si speciem peccati ex justa causa non teneatur fateri; vel si sciat, se peccasse, nesciat autem, utrum mortaliter, an venialiter, & juxta opinionem Dicast. disp. 9. dub. 9., quam supra retulimus, in confessione venialium, aut mortalium alias confessionum, quæ sunt materia voluntaria, non est opus speciem peccati explicare. Esto Suar. velit, spectata proxi Ecclesiæ, debere explicari aliquam peccati speciem in confessione etiam venialium. Cum autem opinio ista Suar. spectet ad valorem Sacramenti, & sit tutior, ea profecto in praxi sequenda est.

Neque dicas, Trident. cap. 8. exigere ad iudicium Sacramentale confessionem, per quam dignoscatur status penitentis; atqui si moribundus diceret, se multa peccata commisisse, non dignoscatur per hanc confessionem status penitentis: ergo talis confessio non sufficit.

Nam cum Lug. respondeo, Trident. loqui, quando absolutio directe, & totaliter confertur, non vero quando indirecte, & cum onere iterum confitendi, ubi opportunitas sese offerat, ut in casu moribundi.

Neque dicas secundo, absolutionem debere directe terminari ad aliquod peccatum in particulari.

Nam respondeo cum Suar. satis esse, si directe terminetur ad offensam Dei ut sic, ut dicere debent omnes in casu adducto, quando quis recordatur, se peccasse mortaliter, & non recordatur speciem peccati.

II. Quæritur secundo; An possit absolvi moribundus, si peccus tundat; vel dicat Miserere, &c., aut alia signa doloris ostendat, quin tamen confessionem petat?

Respondeo, Suar., Vasq., Bonac., & alios apud Leand. quærit 4. negare; quia hic vere non facit confessionem Sacramentalem; sed communius

cum Laym., Lug. Diana affirmant; quia signa huiusmodi poenitentiae data a moribundo praesumi debent directa ad absolutionem Sacramentalem: Etenim ex communiter contingentibus habetur praesumptio; Communiter autem id contingit; ergo sic praesumi debet; & ad summum tamquam in casu dubio dari potest, atque adeo debet absolutio sub conditione saltem animo retenta, si est capax, & dispositus, ut habet Henr. Quod dicendum etiam, si moribundus ea signa dederit absente confessario, aut nesciens praesentiam illius; quia praesumitur in eo articulo velle remedium optimum, quod potest habere, atque adeo petere absolutionem, si forte statim sit asuturus Confessarius.

III. Confirmatur, quia ex Laym. lib. 5. tract. 6. cap. 8., Joanne Sancio, Dian., potest sub conditione conferri absolutio, quoties dubitatur, num signa poenitentiae edita a moribundo oriantur ex dolore peccatorum, an vero ex angustia, & mœrore naturali morbi: Praesertim quia communiter contingit, Christianos, etiamsi male vixerint, velle in mortis articulo absolutionem, ut salventur; & id eo praesumi potest, ea signa ordinari ad absolutionem petendam; ergo a fortiori idem dicendum, quando in casu nostro non dubitatur, utrum ea signa veri doloris exhibita a moribundo ordinentur ad claves.

Ex quo patet, hoc non esse contra decretum Clem. VIII. prohibentis dare absolutionem absenti. Nam (ut omitam, quod Clemens VIII. interrogatus a Cardinali Bellarmino responderit, se in eo decreto non comprehendisse casum moribundi, qui in absentia Confessarii petit confessionem) certe in casu nostro vere poenitens est praesens confessario, & vere confessionem, quam potest facere, facit praesente illo; nam, ut diximus,

quamvis ea signa sint dubia, utrum sint veri doloris, & utrum sint ordinata ad claves, tamen quia praesumi debet, ea fieri a quolibet Christiano in articulo mortis ad petendam absolutionem, cum hoc communiter contingat; ideo non prohibetur huiusmodi absolutio sub conditione a decreto Clem. VIII.; Et opinionem hanc sustinent Homobonus, Molfes., & alii apud Dian. part. 3. tract. 3. resol. 8., Et probabilem illam censet Tambur. in Methodo Confessionis lib. 2. cap. 11. §. 1. n. 11.: Et quia ea est probabilis saltem ab extrinseco, ideo unusquisque ex charitate tenetur illam sequi, ut consulat salutem moribundi, prout docent Leand. quaest. 47., Caram., & alii contra Dian. part. 1. tract. 6., quaest. 20.

IV. Neque dicas primo, prohiberi in nostris scholis propositionem illam, quae dicit, *Moribundus, etiamsi nullum signum det, aut dederit contritionis, adeo ut Sacerdos nec sciat, nec prudenter putet praecessisse sensibilem aliquam Confessionem, absolvi potest*, sed in casibus adductis non potest Sacerdos prudenter putare, quod illa signa sensibilia sint sensibilis aliqua confessio; cum solum hoc sit possibile, non probabile: ergo in casibus adductis non potest moribundus absolvi. Quod ex eo etiam patet, quia non potest conferri Baptismus Turcae moribundo, qui nullum signum det, quo prudenter putari possit, quod petat baptismum, etiamsi pectus tundat, &c. ergo nec Christiano dari potest in simili casu absolutio.

Nam, ut diximus, in casibus adductis prudenter putari potest, quod Christianus ea signa det in ordine ad confessionem, eo quod communiter id contingat; unde non solum est possibile, sed etiam saepe probabile; aut saltem dubium de eo esset prudens: Contra vero in casu Turcae mo-

moribundi; non enim contingere communiter solet, ut Turca moriens velit baptismum: ergo quamvis peccatus tunc, non potest illi baptismus conferri, ne sub conditione quidem; quia non satis est, quod petitio baptismi sit possibilis, sed debet esse probabilis, aut prudenter dubia, ut possit licite cum debita reverentia baptismus conferri: quod certe haberetur in Cathemeno moribundo.

Neque dicas secundo; Rituale Romanum, & Concilia exigunt testimonium fide dignum, quod moribundus confessionem petierit, ut possit absolvi; ergo non satis est presumere, quod signa doloris dubia, quæ dantur a moribundo, ordinentur ad claves, atque adeo non potest absolvi.

Nam contra est; quia vita antea facta veri Christiani, etiam si non inculcata, est sufficiens testimonium, quod iste in articulo mortis velit confessionem. Quibus adde cum Leand., quod si in articulo mortis ministrari possunt moribundo destituto sensibus Sacramenta Eucharistiæ, & Extremæ Unctionis, quia satis est ad ea recipienda, quod per Christianam vitam, quam duxit, ostenderit implicite voluntatem recipiendi ea Sacramenta in articulo mortis, quare etiam in articulo mortis non poterit eidem dari absolutio, quam implicite eodem modo petiit per Christianam vitam; cum ex Rituali adducto possit dari absolutio moribundo, de quo constat voluisse confiteri?

Neque dicas tertio, communiter contingit, ut qui repentino aliquo casu statim destituitur sensibus, nihil cogitet de Confessione, aut de altera vita; ergo cum non possit prudenter putari in tali casu, quod præcesserit aliqua sensibilis confessio, non potest absolutio conferri, etiam si per Christianam vitam implicite absolutionem petierit pro mortis articulo.

Nam primo falsum est, quod communiter non contingat, eos, qui in extremo vitæ agone laborant, ne per modicum quidem tempus mentis compotes esse, unde absolutionem petant iis sensibilibus signis, quæ possunt tunc dare. Secundo, in extrema necessitate Sacramentum ad salutem necessarium conferri potest cum materia dubia, deficiente materia certa; Exempli gratia, potest in articulo mortis dari puero absolutio, quando dubitatur, an habeat usum rationis, an vere peccaverit mortaliter; ergo cum dubitari pariter prudenter possit, an in extremo vitæ, qui verus fidelis fuit, etiam si morum pessimorum, per aliquod temporis spatium mentis compos fuerit, & confessionem petierit; quare non potest illi sub conditione conferri absolutio? Cum præsertim in hac opinione sint Homobonus, Lezana, Aversa, Molfesius, Faustus, Naldus, Baldellus, & alii plurimi apud Pelliz. tract. 8. cap. 3. sect. 2. num. 114., qui testatur Suarium doctrinam hanc & docuisse, & in praxim deduxisse, ut videre est apud Dian. part. 9. tract. 60. resol. 20., & Leand. disp. 5. quest. 46.

V. Quod diximus de absolutione primo conferenda, dicendum pariter de absolutione iteranda eidem moribundo. Certum enim est, non posse iterari formam absolutoriam, non iterata materia proxima, seu dolore, & confessione peccatorum. Tunc itaque potest iterari moribundo absolutio, quando prudenter dubitari potest, quod dolorem, & sensibilem confessionem iterarit.

VI. Quæritur tertio, Utrum in his casibus absolutio possit dari absolute, an dari debeat sub conditione?

Respondeo, Suar., & Bonac. velle, quod sub conditione saltem mente concepta proferatur absolutio; Vasq. vero, Dian., Lug., quod absolute.

solute; Sed videtur distinguendum; Nam si absolvitur moribundus ex opinione probabili, potest dari absolute, quia ratio probabilis satis est ad prudenter operandum: Contra vero, si absolvitur sub dubio, dari debet conditionate: sicut si absolvatur puer, de quo dubitatur, an habeat usum rationis.

ARTICULUS IX.

Quando, & quomodo repetenda sit Confessio?

- I. Confessio, siue fuerit invalida ex parte Pœnitentis, siue ex parte Confessarii, repetenda est.
- II. Num singula mortalia distincte recolenda sint, quando repetitur confessio invalida?
- III. Quid si confessarius excommunicatione innodatus absolverit?
- IV. Quid si absolverit a reservatis carens facultate absolvendi ab illis?
- V. Si dubites prudenter, quod ille semidormiens aliquid mortale audierit, teneris illud repetere.
- VI. Si certum sit, Confessarium plures Confessiones semidormiendo audivisse, & dubites, an sic audierit tuam, non teneris illam repetere, si non prudenter de hoc dubites.
- VII. Si scias, Parochum pluries sine intentione debita Baptismum contulisse, quid tibi faciendum, si dubites, an tali pacto fueris baptizatus?

I. **Q**Uæritur primo; Quando confessio sit repetenda?

Respondeo, Confessionem mortaliū repetendam, quotiescumque fuit invalida. Potest autem esse invalida tum ex parte pœnitentis, tum ex parte confessarii. Ex parte pœnitentis est invalida, si desit legitimus dolor, semper autem legitimus dolor deest,

quando pœnitens in ipsa confessione peccatum grave aliquod committit, puta si sciens, & volens omittat integritatem materialem, ad quam tenetur; vel si omittat peccatum, cuius non recordatur ex defectu examinis graviter culpabili; si confiteatur ob finem mortaliter malum, ver. gra. ad furandum; si graviter mentiatur circa mortalia; si sponte quæserit confessarium indoctum, vel furdastrum, vel semidormientem, qui nesciat inter mortale, & veniale discernere; Præterea si memor excommunicationis siue majoris, siue minoris malitiose illam reticeat; Etenim quamvis existimem cum communiore sententia contra Vasq., quod excommunicatio invincibiliter ignorata non impediat absolutionem a peccatis; At si consulto reticeatur sine causa excusante, procul dubio impedit Sacramentum propter peccatum, quod committitur in reticendo.

Ex parte Confessarii est invalida confessio ex defectu vel Ordinis, vel Jurisdictionis; vel si omittat absolvere; aut non habeat intentionem absolvendi; vel si non intellexit mortalia propter somnum, vel inadvertentiam; vel quia non habet sufficientem scientiam ea discernendi; Quamvis non sit necesse de omnibus posse certo discernere, num sit mortale, an veniale, ut dicemus, cum de Scientia Confessarii.

II. Quæritur secundo; Quomodo repetenda sit confessio invalida?

Respondeo primo, si confessio fuit invalida ex defectu pœnitentis, debet hic confiteri suum sacrilegium, quando defectus fuit voluntarius, & accusare se iterum de omnibus mortalibus in ea confessione confessis in confuso, dummodo eorum confusam cognitionem retineat confessarius; Aliter debet distincte iterum ea repetere, ut communiter docent Doctores contra Gra-

Granad., & Dian. part. 5. tract. 14. resol. 51., qui docent, satis esse se accusare in genere de peccatis in ea confessione confesis, esto confessarius ne confise quidem illorum recordetur. Quod si pœnitens post multum tempus recordetur alicujus defectus in confessione commissi, debet etiam repetere confessiones intermedias, & numerum sacrilegiorum, si ex verecundia, vel culpabili ignorantia omiserit in iis confiteri sacrilegium, & peccata illius confessionis defectuosa: Si vero bona fide fecerit confessiones intermedias, non tenetur eas repetere.

Secundo, si confessio fuit invalida ex defectu confessarii, tenetur proportionali modo confessionem repetere; non debent enim repeti confessiones validæ intermediæ bona fide factæ.

Tertio, si confessarius absolvit reservata simul, & non reservata, & deinde advertit pœnitens, illum non habuisse jurisdictionem in reservata, hæc tantum debet repetere, quia respectu non reservatorum habuit jam confessarius jurisdictionem, & directe illa valide absolvit. Nam, ut constat ex regula Juris, *Utile per inutile non vitiatur*.

III. Quarto, si confessarius sit excommunicatus, & sciat suam excommunicationem, sed ex errore publico putetur non esse excommunicatus, ejus absolutio est valida; quia est probabile suppleri defectum jurisdictionis ab Ecclesia, quando error est publicus, præsertim si adsit titulus coloratus; (verbi gratia, si putetur esse Parochus, quamvis non sit) unde confessio non est repetenda; secus vero, si ex errore privato bona fide confitearis tali confessario excommunicato.

IV. Idem dicas relate ad reservata; Nam si ex errore tantum privato bona fide confitearis confessario, quem

putas habere jurisdictionem in reservata, cum revera non habeat, teneris deinde iterum confiteri reservata: Contra vero, si ex opinione probabili, aut ex errore publico cum titulo colorato putetur confessarius habere jurisdictionem in reservata, etiam si non habeat, valide absolvit a reservatis, supplente Ecclesia defectum jurisdictionis.

V. Quinto, si confessarius semidormiens peccatum mortale non audivit, (de quo vel ex levij pœnitentia, quæ injungitur, vel ex alio capite prudenter dubitari potest) tunc teneris clarius aperire peccatum tuum, ut possit de illo aptum judicium formari; si vero prudenter dubites, quod ex multis peccatis confesis aliqua tantum non plene audierit confessarius, nescias tamen, quanam ea sint, tunc non oportet repetere totam confessionem, sed satis est confiteri illa peccata in communi, dicendo verbi gratia, Scio, vel dubito, an Confessarius aliqua peccata audierit, nescio tamen, quanam fuerint: Et deinde addendo, confiteri solebam eo tempore has vel illas species peccatorum: Sicut qui scit se commississe aliquod mortale, & non recordatur, quale fuerit, tenetur solum illud in genere confiteri.

VI. Quod si scias, confessarium plurimas confessiones excipientem aliquando obdormisse, & non prudenter dubites, quod dormierit, dum audiret tuam, non teneris illam repetere; sicut, si scires Parochum, a quo baptizatus es, aliquando in ebrietate, vel sine intentione aliquos baptizasse, cum non possis nisi valde remote, ac leviter dubitare, quod in tanta baptizatorum multitudine tu fueris unus ex illis, cui non sit valide collatus baptismus, non teneris, nec poteris iterum baptismum suscipere, cum periculum de carentia baptismi supponatur valde remotum: & in tali casu
fi

si forte non esses baptizatus, satis esset ad salutem baptismus fluminis, qui habetur per actum amoris Dei super omnia, ad quem conari tenereris.

VII. Advertit tamen de Lugo, & Tambur., quod si sciress, unum ex decem, vel viginti hominibus tantum non esse baptizatum, & tu esses unus ex illis decem, vel viginti, tenereris baptismum suscipere sub conditione; quia in tam parva multitudine baptizatorum dubium esset prudens. Im-

mo cum indubitatum sit, reliqua Sacramenta invalide suscipi, non suscepto prius Baptismo fluminis, si certum esset unum ex quinquaginta, aut amplius non fuisse baptizatum, omnes illos obligarem ad iterato suscipiendum baptismum sub conditione. Sufficit enim quodvis leve dubium, non tamen levissimum ad hoc Sacramentum sub conditione iterandum, ob ingentia damna, quæ ex ejus carentia proveniunt.

Q U Æ S T I O VI.

De Satisfactione.

Diximus, materiam proximam Sacramenti pœnitentiæ constitui non solum ex dolore, & confessione, sed etiam ex satisfactione. Hanc autem, prout est in executione, esse partem integram non videtur dubium, cum possit haberi essentialiter constitutum Sacramentum, antequam satisfactio ponatur; Utrum autem satisfactio, prout est in proposito, seu propositum ponendi satisfactionem sit pars essentialis? Dissentiunt Theologi; Et videtur probabile, quod sic, quia, ut infra dicemus, qui habet animum suscipiendi hoc Sacramentum, debet habere propositum adimplendi pœnitentiam iungendam.

Supra etiam diximus quæst. I. art. I. ex D. Th., satisfactionem, sive sit in proposito, sive in executione, conferre ex opere operato non solum remissionem pœnæ, sed probabiliter etiam augmentum gratiæ habitualis; Tum quia operatur, ut pars Sacramenti, cujus proprium est conferre gratiam habituales; tum etiam quia Sacramentum pœnitentiæ institutum est non solum per modum judicii, sed etiam per modum medicinæ; ergo satisfactio, quæ, prout est a iudice, causat remissionem pœnæ temporalis, prout est a medico, debet animam agram reficere, & sic causare aliquem gradum gratiæ, a quo anima curetur, & reficiatur; Necnon conferre jus ad auxilia aliqua in ordine ad præservandum homines a peccatis, & ad peccata emendanda: Quamvis hos effectus non habeat satisfactio, si in statu peccati mortalis ponatur, ut patet; nisi tamen sublato obice, ut putat Suar. sect. 8. Con., Fagund., alique.

Communiter Doctores censent, non esse mortale ponere satisfactionem sacramentalem in statu peccati mortalis; tum quia dubium est, An satisfactio causet ex opere operato gratiam; tum etiam quia, quamvis sit mortale ponere obicem gratiæ primo producendæ, non videtur tamen mortale ponere obicem augmento gratiæ, ut docent Ledesm., Delacruz. Utrum autem sit saltem veniale implere pœnitentiam in statu peccati mortalis? De Lugo negat; alii affirmant. Certum tamen est, per eam satisfieri obligationi; non secus
ac